

Szabó György - Imely Zoltán

A független előadó-művészet finanszírozásának újragondolása

Dologidő 1.0

Összefoglaló

A független előadó-művészeti szféra a magyar kulturális rendszer egyik leginnovatívabb és nemzetközileg is sikeres területe, működése azonban az elmúlt másfél évtized **jogszabályi** (*Tao támogatás, Kata megszüntetése*), **intézményi** (*NKA önállóságának megszűnése, minisztérium szerepének csökkenése, MMA megjelenése*) és **finanszírozási változásainak** (*a 10% garantált támogatási arány megszűnése, tizenöt év alatt 1,2 mrd Ft-ról 445 millió Ft-ra csökkenése 99,2 %-os kumulatív infláció mellett, a kiegészítő többlettámogatás szubjektív szempontú felosztása*) következtében tervezhetetlen és kiszámíthatatlan környezetben zajlik.

A dokumentum egy olyan szakpolitikai keretet vázol fel, amely hosszú távon stabilabb működési feltételeket teremthet a független előadó-művészeti szektor számára, erősíti a magyar előadó-művészeti rendszer egészének működését, támogatja a művészeti innovációt, és hozzájárul Magyarország kulturális jelenlétének növeléséhez hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

A terület jellemzői:

- kísérletezés, kutatás, szabadság - formai/tematikai, esztétikai innováció
- sok belépő, kevesen jutnak el a stabilan működő szervezeti formáig
- leggyorsabban reagál a társadalmat érintő és érdeklő kérdésekre
- szoros kapcsolatban áll más szakágazatokkal (oktatás, szociális, egészségügy, közösségfejlesztés)
- projektalapú, rövid távú finanszírozási rendszer- pályázati támogatások

Az új támogatási rendszer főbb elemei:

1. Makro szintű javaslatok: a teljes előadó-művészeti területet érintő döntések.

- ÁFA: kedvezményes 5 % ÁFA bevezetése a színházjegyekre (5 mrd Ft maradna a jegyvásárlóknál)
- KATA: a megszüntetett KATA speciális (nyugdíjbiztosítással kombinált) visszavezetése a kulturális területen
- TAO: megfelelő jogszabályi keretek között a TAO támogatás visszavezetése a kívánt szigorításokkal

2. Önkormányzati feladatok:

- finanszírozás rendezése: az önkormányzatok kötelező és önként vállalt feladataira megfelelő keret álljon rendelkezésre, saját intézményrendszer fenntartása és pályázatok a helyi közösség számára fontos szervezetek, rendezvények számára
- új befogadóhelyek kialakítása: infrastrukturális fejlesztések regionális központok hangsúllyal

3. Minisztériumi feladatok:

- **Emtv. átfogó módosítása:** normatív elemek visszaállítása, működéshez elengedhetetlenül szükséges forrás biztosítása, önkormányzati színházak önállóságának helyreállítása, egyedi döntési lehetőségek kivezetése, átláthatóság, Budapest- vidék különállás megszüntetése, pályázati rendszer megújítása
- **NKA tv. módosítása:** szakmai önállóság biztosítása, független, szakértő kuratóriumok felállítása
- **kulturális vidékfejlesztési stratégia** kidolgozása (regionális központok kialakítása)
- **exportstratégia** kidolgozása - **Liszt Intézetek** aktivizálása

4. Pályázati rendszer megújítása (a modell hét kulcseleme):

4.1. Minimum bázisösszeg bevezetése: szakmai ajánlások bevezetése a minimálisan alkalmazandó díjazásokra, amely biztosítja a produkciók létrehozásához szükséges alapvető munkafeltételeket, és csökkenti az alkotói önkiszákmányolás kényszerét.

4.2. Többéves működési támogatás: az éves produkciós és működési támogatás utáni következő lépcsőfok, melynek során a szervezetek számára kettő–négyéves működési támogatási ciklusok biztosítják a tervezhetőséget és a stabil intézményi működést.

4.3. Többszintű finanszírozási rendszer

A lépcsőzetes támogatási struktúra különböző pályaszakaszokhoz igazodik:

- pályakezdő alkotók
- középgenerációs társulatok
- stabil működésű szervezetek

4.4. Kulturális vidékfejlesztés

Egy decentralizált, erős helyi partnerségekre épülő rendszer kialakításával az önkormányzatok aktív kulturális szereplőként jelennek meg. Jelenti egyrészt a helyi előadó-művészeti szervezetek megfelelő támogatását, másrészt befogadó infrastruktúra kialakítását.

4.5. Mobilitási és disztribúciós programok

A produkciók belföldi és nemzetközi mobilitásának támogatása növeli a közönséghez való hozzáférést és erősíti a magyar előadó-művészet nemzetközi jelenlétét.

4.6. Független szakmai kuratóriumi rendszer

A pályázatok értékelését szakmai kuratóriumok végzik, biztosítva az átlátható és szakmai alapú döntéshozatalt. A működéshez igazodó pályázati naptár, információáramlás és összehangolt működés a különböző kuratóriumok között (támogatási adatbázis), szakmai indoklások és visszajelzések rendszere segíti a munkájukat.

4.7 Egységes finanszírozás

A koncepció a független előadó-művészeti szektor összehangolt, átlátható és kiszámítható finanszírozásának biztosítása érdekében egységes elvek mentén működő, egyetlen felelős irányító szervhez (minisztériumhoz) rendelt finanszírozási rendszer kialakítását irányozza elő.

A független előadó-művészeti program becsült forrásigénye a költségvetés mindenkori kulturális kiadásain belül a **színházi tevékenységre fordított összeg 4,95%-ának felel meg¹**. A KSH legfrissebb, 2024-es statisztikai adatai² és a koncepció kidolgozásakor hatályos adótörvények alapján ez éves szinten **4,35 milliárd** forintot jelent.³

¹ A KSH kulturális statisztikájában a zene és a tánc területeire fordított összeg összevont tételként szerepel, így a táncról nincs önálló adat. A táncra fordított központi keret megbecsülésével a modell forrásigénye a színházra fordított központi kulturális költségvetés 4%-hoz közelít.

² https://www.ksh.hu/stadat_files/ksp/hu/ksp0003.html

³ A kalkuláció a 2026-ban kötelező legkisebb munkabérrel (minimálbérrel) számol és a jelenleg hatályos szja 15%-os mértékén alapszik.

TARTALOMJEGYZÉK

Összefoglaló	1
1. BEVEZETŐ ÉS HELYZETELEMZÉS	5
1.1 Előszó	5
1.2 Helyzetelemzés és kiindulási pontok.....	6
1.3 Rövid visszatekintés	6
1.4 A problémák kialakulása és következményei	6
2. A FÜGGETLENSÉG MEGHATÁROZÁSA	7
2.1 Öndefiníció.....	7
2.2 A független előadó-művészet szerepe	7
2.3 Kreatív kísérletezés és szakmai integráció	7
2.4 Színházi nevelés, dráma- és művészetpedagógia.....	8
3. A TÁMOGATÁSI RENDSZER MEGÚJÍTÁSA	9
3.1 A koncepció kidolgozásának módszertana	9
3.2 A támogatási rendszer gazdasági és szabályozási keretei	9
4. A FINANSZÍROZÁSI MODELL	11
4.1 Alapelvek és stratégia.....	11
4.1.1 A minimum bázisösszeg.....	11
4.1.2 Az infrastruktúra középtávú támogatása	12
4.1.3 Területi hozzáférés és regionális kulturális központok.....	13
4.1.4 Nemzetközi projektfinanszírozás.....	13
4.2 A pályázati menetrend újrastrukturálása	13
5. A MODELL MŰKÖDÉSE	14
5.1 Törvényi keretek és működési kiszámíthatóság	14
5.2 A modell számokban	15
5.3 A modell, mint összehangolt támogatási rendszer	15
5.4 A modell dinamikája.....	16
5.5 A támogatási rendszer bevezetése.....	17
5.6 A támogatási rendszer működtetése	17
5.7 Kapcsolat a jelenlegi támogatási rendszerrel	17
5.8 Monitoring és értékelés.....	17
6. A TÁMOGATÁSI DÖNTÉSHOZATAL STRUKTÚRÁJA	18
6.1 Kuratóriumi működés.....	18
6.2 Koordinált döntéshozatal	19

6.3 Területi struktúra	19
6.4 Intézményi szerepek és felelősségek	19
7. MOBILITÁS ÉS JELENLÉT A KULTURÁLIS TÉRBEN	20
7.1 Belföldi mobilitás	21
7.2 Kulturális export és nemzetközi jelenlét	21
7.3 Alkotói pályák - mobilitás rendszeren belül és kívül	22
7.3.1 Integráció a kőszínházi rendszerbe.....	22
7.3.2 Újratervezés a független szférán belül	22
7.3.3 Kiemelt státusz	22
7.3.4 Művészi és gazdasági önállóság.....	23
8. A MODELL BEVEZETÉSÉNEK VÁRHATÓ HATÁSAI	23
MELLÉKLETEK	25
I. A pályázati rendszer új struktúrája	25
1. Alkotói kategóriák.....	25
2. Infrastrukturális kategóriák	27
3. Regionális támogatások.....	29
II. A modellszámítás módszertana	30
III. A minimum bázisösszeg modellezése	30
IV. A Dologidő modell ábrája	31
V. Indikátorok	33
1) A támogatási rendszer teljesítményének kulcsmutatói	33
2) Belföldi mobilitás és forgalmazás	34
3) A kuratórium(ok) működése és eredményessége	35
VI. A támogatási rendszer alakulása számokban.....	36
1) A működési pályázati keret reálértékének alakulása 2010-2025	36
2) Budapest/vidék működési pályázati forrásmegosztás 2020-2025	37
VII. Az előadó-művészeti szervezetek hatályos minősítése és nyilvántartása	40
1) Az előadó-művészeti szervezetek minősítése	40
2) Az előadó-művészeti szervezetek nyilvántartása	40
3) Adatszolgáltatási hiányosságok és nyilvántartási inkonzisztenciák.....	40
4) A hatályos pályázati kategóriák.....	41
5) Minősített szervezetek	42
Utószó – köszönetnyilvánítás	45

1. BEVEZETŐ ÉS HELYZETELEMZÉS

1.1 Előszó

A független előadó-művészeti szféra a magyar kulturális rendszer egyik leginnovatívabb és nemzetközileg is sikeres területe, működése azonban az elmúlt másfél évtized jogszabályi és finanszírozási változásainak következtében tervezhetetlen és kiszámíthatatlan finanszírozási környezetben zajlik. Ez mostanra veszélybe sodorta a szakmai műhelyek fennmaradását és a művészi életpályák stabilitását. A jelen vitaanyag egy olyan finanszírozási modellt javasol, amely stabil működési alapot, átlátható támogatási struktúrát és mérhető kritériumokat biztosít a szektor számára.

Amit Hudi László, az egykori *Független Színházak Szövetsége* volt elnöke anno megfogalmazott, ma is érvényes:

*"Azon túl, hogy ma már az egész magyar színház pártpolitikától való függetlensége a tét, a magyar független színháznak nevezett terület (már ha van és lesz még ilyen) akkor lesz a magyar színházi szakma természetes része, ha a finanszírozási rendszere össze lesz kapcsolva az állami-önkormányzati színházakéval, vagyis ha minden színházi aktivitás finanszírozása egy közös, mégis sokrétű struktúrában történik. Ugyanis a közös felelősségvállalás csak ebben az esetben jelenik meg. Amíg ez nem valósul meg, addig a magyar színházi struktúra diszkriminatív módon működik, mint ahogy tette ezt szinte mindig, ami beszédesen tükrözi a magyar rendszerváltó társadalom összetartó erejének, együttműködési készségének alacsony fokát. Márpedig enélkül nem lehet nemzetről beszélni, hanem csak arról, hogy a társadalom egyik része a másik rész elnyomására törekszik."*⁴

Ez a belső fragmentáltság nemcsak szakmai és társadalmi probléma, hanem közvetlenül gyengíti az ország kulturális vonzerejét és a kultúrába fektetett közpénzek stratégiai megtérülését is. Közismert, hogy a **soft power** – vagyis a kulturális vonzerőre épülő befolyás – meghatározó eszköz egy ország nemzetközi és hazai megítélésének alakításában. A kultúra révén egy ország képes a valós gazdasági és politikai súlyánál nagyobbak és erősebbnek mutatkozni, miközben hosszú távon bizalmat, nyitottságot és érdeklődést épít, és nem utolsósorban közvetett gazdasági hatása is jelentős.⁵

A kultúrára fordított közpénzek nem pusztán értékalapú ráfordítások, hanem mérhető gazdasági és reputációs hozammal járó, **stratégiai jelentőségű befektetések**. Ebből következően a magyar kulturális és színházi finanszírozási rendszer átalakítása – a független szcéna teljes körű integrációjával – nem csupán a szakmai igazságosságot szolgálja, hanem stratégiai érdek is: erősíti Magyarország soft power pozícióját és a kultúrába fektetett közpénzek megtérülését.

A független előadó-művészeti szféra **stabil, kiszámítható és fenntartható** működése ugyanakkor nem kizárólag a források bővítésén, hanem a **támogatási logika újragondolásán** is múlik. A jövő finanszírozási rendszerének egyszerre kell biztosítania a hosszú távú pénzügyi stabilitást, a szakmai autonómiát, a társadalmi beágyazottságot és a kulturális értékteremtés folyamatosságát.

A szektor rendkívül sokrétű és összetett, egyes területei pedig szoros kapcsolatban állnak más ágazatokkal is. Ezért bizonyos tevékenységek – különösen az oktatás, a közösségfejlesztés, vagy a kulturális innováció területén – a jövőben **több szakágazat** (oktatási, kulturális, szociális) **együttműködését** igénylik. Az alábbiakban kifejtett koncepció célja ezért egy olyan egységes, kiegyensúlyozott és fenntartható finanszírozási struktúra kialakítása, amely a magyar színházi rendszer egészét **integrált, együttműködésen alapuló ökoszisztémaként** kezeli, és hosszú távon megerősíti annak szakmai, társadalmi és nemzetstratégiai szerepét.

⁴ Hudi László: Az együttműködés utópiája

Színház/politika/finanszírozás – válasz egy körkérdésre. Színház.net, 2022.10.18.
<https://szinhaz.net/2022/10/18/hudi-laszlo-az-egyuttmukodes-utopiaja/>

⁵ 2024-ben a **költségvetés kulturális kiadásai** – beleértve többek között a könyvkiadást, a rádió- és televíziószolgáltatást, a közművelődést és a művészeti tevékenységeket – a GDP-hez viszonyítva mindössze 0,9 %-ot tettek ki, miközben a kultúrához kapcsolódó tevékenységek ugyanebben az évben az ország összjövedelmének, azaz a GDP bevételi oldalának 4,7 %-át adták, ami több mint ötszörös megtérülésnek felel meg.
<https://www.ksh.hu/kiadvanyok/helyzetkep/2024/#/kiadvany/kultura>

1.2 Helyzetelemzés és kiindulási pontok

A független előadó-művészetre **kutatási területként** tekintünk: olyan közegeként, ahol a fiatal alkotók kísérletezhetnek, a már befutott közepgeneráció kiteljesedhet, és amelyből a kőszínházi⁶ struktúrák is inspirációt meríthetnek.

Bár hozzájárulása az előadó-művészet megújulásához, társadalmi beágyazottságához és nemzetközi jelenlétéhez vitathatatlan, működési és finanszírozási feltételei az elmúlt másfél évtizedben jelentősen romlottak. A szektor a kulturális ökoszisztémán belül fokozatosan háttérbe szorult, ami tudatos szakpolitikai döntések következményeként a szervezeti bázis, a nemzetközi versenyképesség és a társadalmi láthatóság gyengüléséhez vezetett.

1.3 Rövid visszatekintés

Az 1984-ben megjelenő **Soros Alapítvány** teremtett először pályázati forrást az alternatív társulatok számára, amely a kilencvenes években is meghatározó maradt.

Az 1993-ban létrehozott **Nemzeti Kulturális Alap** az első állami intézmény volt, amely rendszerszinten támogatta a független produkciókat. A **Fővárosi Önkormányzat** 1994-ben létrehozott **Színházi Alapja** pedig a nem kőszínházi szféra – alternatív társulatok, befogadókörök és projektek – számára biztosított kiszámítható pályázati forrást.

Az 1994-ben megalakult **Alternatív Színházak Szövetsége** fontos szerepet játszott a független szféra érdekképviseletében. Munkájának eredményeként a 2008. évi XCIX. törvény (előadó-művészeti törvény) jogszabályi szinten is elismerte a nem kőszínházi struktúrában működő alkotókat, és rögzítette a normatív támogatás, a szakmai kuratóriumok és a hatósági nyilvántartás rendszerét.

1.4 A problémák kialakulása és következményei

A [2008-as előadó-művészeti törvény](#) által kodifikált stabil finanszírozási rendszer rövid életűnek bizonyult. A 2010 utáni **jogszabályi és gazdaságpolitikai változások** alapjaiban alakították át a független szféra működési feltételeit.

- a) Az előadó-művészeti törvény [2010-es](#) és [2011-es](#) módosítása megszüntette a független terület számára korábban garantált, az önkormányzati fenntartású színházak költségvetési keretének **legalább 10%-át** biztosító támogatási arányt.
- b) Az NKA Igazgatósága intézményi önállósága 2016. december 31-én [megszűnt](#), pénzeszközeinek kezelése minisztériumi háttérintézményhez került.
- c) 2019-ben az előadó-művészeti szférában megszűnt a 2009-ben [bevezetett TAO-támogatási rendszer](#), amely addig számos független szervezet számára biztosított előre tervezhető bevételi forrást. Az ezt pótló állami támogatási rendszer nem biztosította a korábbi finanszírozási forma átláthatóságát és automatikus működését.
- d) A helyzetet tovább nehezítette a 2013-ban bevezetett **KATA 2022-es megszüntetése**, amely különösen a projektszerű működésre épülő független alkotók számára okozott súlyos működési problémákat.
- e) Emellett a piaci alapon működő – és korábban a *Színház II.* pályázati kategóriába sorolt – **magánszínházak és kulturális vállalkozások** a támogatási rendszer 2023-as átalakításakor formailag is egy kategóriába kerültek a független pályázókkal, ami tovább csökkentette az utóbbiak számára elérhető forrásokat.

Az elmúlt másfél évtized döntései összességében jelentősen meggyengítették a független szféra **intézményi stabilitását és megújulási képességét**. A finanszírozási problémák különösen érzékenyen érintik a **kortárs tánc** területét, ahol a befogadókörök és bemutatkozási lehetőségek száma eleve korlátozott. Mindezek indokolták teszik a **finanszírozási rendszer átfogó újragondolását**, amelynek alapelvei a szakmai autonómia, az átláthatóság, a kiszámíthatóság és a minőség alapú döntéshozatal kell hogy legyenek.

⁶ A közérthetőség és a szakmai terminológia egységes használata érdekében az állami és önkormányzati fenntartású előadó-művészeti szervezetekre, illetve működésük jellemzőire a továbbiakban összefoglalóan a „**kőszínház**” megnevezést használjuk. A fogalom – az adott szövegkörnyezettől függően – nem kizárólag prózai színházi működési formákra vonatkozik, hanem magában foglalhatja a táncművészetet, a színházi nevelést, a báb- és cirkuszművészetet, a zenés színházat, valamint az egyéb interdiszciplináris előadó-művészeti formákat is.

2. A FÜGGETLENSÉG MEGHATÁROZÁSA

2.1 Öndefiníció

A független előadó-művészeti szervezetek – beleértve a kortárs színházi, tánc- és cirkuszművészeti, színházi nevelési, drámapedagógiai, valamint egyéb performatív/interdiszciplináris formákat – olyan, **fenntartóval nem rendelkező** jogi személyek vagy alkotói közösségek, amelyek elsődlegesen művészeti, kulturális vagy közösségi célokat szolgálnak. Működésük alapját az **autonómia**, az **alkotói szabadság** és a **szakmai önrendelkezés** elvei határozzák meg, fenntartói elvárásoktól, politikai vagy piaci befolyástól mentesen – innen ered a „független” minősítés **kontextuális jelentése**.

E szervezetek tevékenységét a **projektalapú működés**, a **rugalmas szervezeti struktúra**, valamint a **kísérletező, innovatív alkotói szemlélet** határozza meg. Produkcióik sok esetben közösségi részvételre építve, illetve a **kortárs társadalmi, politikai, ökológiai környezetre és technológiai kihívásokra reflektálva** jönnek létre. Működési logikája jól párhuzamba állítható a **tudományos alap kutatással**: nem közvetlen gazdasági haszonra, hanem hosszú távú hatásra, innovációs potenciálra épít és épül.

A független szféra alapvetően **nem profitorientált**: bevételei döntően **pályázati forrásokból, saját jegybevételből**, valamint esetenként **szponzori vagy partneri együttműködések**ből származnak. Kreatív potenciálja bizonyítottan tartós hatást gyakorol a teljes kulturális ökoszisztémára. Működése **rendkívül sérülékeny**: legfőbb jövedelmi forrása a pályázati támogatás, miközben jegybevételei jellemzően elmaradnak a magán- vagy kőszínházi működés szintjétől.

A független terület olyan kísérletező műhelyekből áll, amelyekben a **formai és tematikai és esztétikai innováció** viszonylagos szabadságban próbálható ki. Az állami és önkormányzati színházak közönsége az esztétikai kiszámíthatóságot kedveli, ezért ezek a színházak csak korlátozottan vállalhatnak radikális kísérletezést. A független szféra projektalapú működését ezzel szemben nagyobb művészi **kockázatvállalás** jellemzi: a kutatás és a kísérletezés nyitottsága teremti meg azt a közeget, amelyben később a főáramba is beszivárgó innovációk szülehetnek.

2.2 A független előadó-művészet szerepe

A szabadidő eltöltésének piacán az előadó-művészetnek a közönség figyelméért különböző kulturális és szórakoztató alternatívákkal – például a filmmel, a sporttal, a kiállításokkal – kell megküzdenie. Ez a piaci környezet arra ösztönzi az intézményeket – legyenek azok non-profit vagy profitorientált szereplők –, hogy folyamatosan megújítsák működésüket, formanyelvüket és közönség-kapcsolataikat. Az előadó-művészet esetében az esztétikai és tematikai megújulás így nem csupán lehetőség, hanem a túlélés feltétele is.

A **független előadó-művészet** hagyományosan az új művészeti formák és szemléletmódok megjelenésének egyik meghatározó terepe, **megújító funkciójának** intenzitása és működésmódja azonban jelentős mértékben függ az adott korszak intézményi, társadalmi és finanszírozási feltételeitől. Működése a színházi értékek folyamatos újragondolására épül: a formai és tartalmi kísérletezés közege, amely a színházi gyakorlatot időről időre képes új irányba terelni.

A **független alkotók** többnyire a fiatalabb generációkból kerülnek ki, illetve olyan elismert művészek közül, akik pályájuk során a független terület meghatározó alakjaivá váltak. Tevékenységük közvetett és közvetlen módon is hozzájárul a hazai színházi- és táncnyelv megújulásához, a közönséggel való kapcsolat újragondolásához, és tágabb értelemben a szociokulturális környezet fejlődéséhez. Alkotásaik nemcsak reagálnak, hanem formálják is a társadalmi változásokat, jelenlétük a kortárs kultúra fontos része.

A független terület tehát nem periférikus, hanem **stratégiai jelentőségű eleme** a nemzeti kulturális ökoszisztémának: olyan kísérleti tér és kutatási forma, amely biztosítja a művészeti sokszínűséget, és hozzájárul az előadó-művészet folyamatos megújulásához és hosszú távú életképességéhez.

2.3 Kreatív kísérletezés és szakmai integráció

A független terület fontos feladata a **fiatal alkotók beemelése a szakmai körforgásba**.

Napjainkra általánossá vált, hogy a pályakezdők jelentős része tanulmányai lezárását követően vagy nem tud azonnal integrálódni az intézményes előadó-művészeti struktúrába, vagy tudatosan a rendszeren kívüli működési formákat választja. Megfelelő támogatási háttérrel a független terület az, amely biztosíthatja számukra az első alkotói

próbálkozások lehetőségét: itt kísérletezhetnek, megtalálhatják saját hangjukat és közönségüket, miközben szakmai, szervezési és vállalkozói készségeiket is fejleszthetik. Ez a „gyakorlati terep” lehet sokak számára az első valódi iskola az előadó-művészeti pályán, valamint hosszabb távon is alkotói közeget biztosíthat számukra.

A támogatás egyik célja a fiatal alkotók pályára lépésének és szakmai integrációjának elősegítése, valamint az alkotói kísérletezés feltételeinek biztosítása. A független szcéna ugyanakkor nemcsak a pályakezdők, hanem a jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező alkotók számára is vonzó működési keret, akik tudatosan választják az intézményes rendszeren kívüli, önálló alkotói utakat. A terület ebben az értelemben nem a kőszínházi rendszer „előszobájaként” működik, hanem önálló innovációs és alkotói térként, ahol új formák és művészi megközelítések jönnek létre, amelyek a teljes előadó-művészeti ökoszisztéma számára referenciapontként szolgálhatnak. A szféra a színházi rendszer **önálló alrendszereként** sajátos közszolgálati és kulturális értékteremtő funkciót lát el: gazdagítja a kulturális kínálatot, ösztönzi a nyitottabb befogadói attitűd kialakulását, miközben működőképessége közvetlenül hozzájárul az előadó-művészeti terület dinamizmusához, alkalmazkodóképességéhez és hosszú távú fenntarthatóságához.

A gyakorlatban is megfigyelhető, hogy a kőszínházi és a független szféra működése nem egymástól elszigetelten, hanem kölcsönhatásban valósul meg. Számos színházi alkotó a kőszínházi struktúrából kilépve független produkciókban is kipróbálja magát, miközben a független szcéna alkotói rendszeresen kapnak meghívást és vállalnak aktív szerepet intézményi produkciókban. Az ilyen, időről időre létrejövő együttműködések erősítik a két szféra közötti **átjárhatóságot**, elősegítik a szakmai tudás és tapasztalat áramlását, valamint hozzájárulnak az előadó-művészeti ökoszisztéma egészséges működéséhez.

2.4 Színházi nevelés, dráma- és művészetpedagógia

A művészet nem csupán kulturális tapasztalatot nyújt, hanem a közösségi részvétel és a kritikai gondolkodás fejlesztésén keresztül pozitívan hat a befogadók társadalmi és mentális jóllétére. A független előadó-művészeti szektor az elmúlt évtizedekben jelentősen kiszélesítette mozgásterét és a hagyományos művészeti működésen túlmutató társadalmi szerepet is vállalt.

Számos alkotó és társulat valósít meg olyan **művészeti és közösségi programokat**, amelyek hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékossgal élő személyek, menekültek vagy egyéb marginalizált közösségek bevonásával jönnek létre. A programok célja a társadalmi egyenlőtlenségek, a diszkrimináció és a traumák feldolgozása, valamint az empátia és a közösségi kohézió erősítése. **A tánc** mint alkotói folyamat, vagy a **szociális cirkusz** ebben az összefüggésben nemcsak önmagában hordoz művészeti és közösségi jelentőséget, hanem más tudományterületekkel is termékeny párbeszédet folytat, különösen a szociológia, a pszichológia és a társadalomtudományok eredményeire építve.

A színházi nevelési és drámapedagógiai programok és a beavató foglalkozások a fiatalok társadalmi érzékenyítésében, kritikai gondolkodásuk fejlesztésében és demokratikus cselekvőképességük erősítésében töltenek be kulcsszerepet. Ezek a tevékenységek nem pusztán művészi céllal jönnek létre, hanem tudatosan alkalmazzák a színház és a tánc eszközeit pedagógiai, közösségi és pszichológiai hatás elérése érdekében.

A részvételre építő színházi formák – különösen az oktatási, szociális, egészségügyi, büntetésvégrehajtási vagy egyházi szervezetekkel együttműködésben létrejövő programok – fontos segítséget nyújtanak a társadalmi problémák megértésében és feldolgozásában. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján ezekre a programokra egyre nagyobb igény mutatkozik az iskolákban, valamint a különféle szociális ellátórendszerekben.

Az ilyen programok finanszírozása nem korlátozódhat kizárólag a kulturális támogatásokra. Szükséges a **kulturális, az oktatási, a szociális és az egészségügyi ágazatok** közötti szakpolitikai együttműködés erősítése, valamint a meglévő jó gyakorlatok intézményesített támogatási struktúrába történő integrálása. Különösen fontos ez annak fényében, hogy számos program nem hagyományos kulturális intézményekben, hanem iskolákban, közösségi házakban, vagy különböző szakellátó intézményekben kerül megvalósításra, az adott intézmények szakembereinek aktív részvételével.

3. A TÁMOGATÁSI RENDSZER MEGÚJÍTÁSA

3.1 A koncepció kidolgozásának módszertana

A koncepció bő egyéves egyeztetési folyamat eredményeként formálódott, amelybe a fővárosi független előadó-művészeti szféra valamennyi meghatározó szereplője és számos, nem fővárosi szervezet is bekapcsolódott. A 2025 tavaszán indult, **Dologidő** néven zajló beszélgetéssorozat keretében összesen nyolc nyílt szakmai fórum valósult meg, alkalmanként 40–70 fő részvételével. A rendezvények anyagai – hangfelvételek és e-mailes összefoglalók formájában – alkalmanként több mint 600 főhöz jutottak el.

A nyílt fórumokat kisebb létszámú, tematikus munkacsoport-megbeszélések, valamint a terület kulcsszereplőivel folytatott egyéni konzultációk követték. E többlépcsős egyeztetési folyamat során széleskörű szakmai konszenzus alakult ki a koncepció alapvető irányairól és célkitűzéseiről. Az elkészült szakmai vázlatot ezt követően újabb konzultációs körre bocsátottuk; a jelen dokumentum a beérkezett visszajelzések tapasztalatait és javaslatait is beépítve nyerte el végleges formáját.

Munkánk során törekedtünk arra, hogy megőrizzük a közelmúlt bevált gyakorlatait, miközben integráltuk a szakma által az utóbbi években megfogalmazott új elképzeléseket is. A koncepció kialakításakor áttekintettük a nemzetközi finanszírozási modelleket is – tudatosítva, hogy ezek többsége a hazai környezetbe csak adaptált formában ültethető át.

A tervezés egész folyamatát a **realizmus, a mértéktartás és a fenntarthatóság** elvei vezérelték. Célunk olyan megoldások kidolgozása volt, amelyek hosszú távon is stabil működési keretet biztosíthatnak a független előadó-művészeti szféra számára.

A koncepció 1.0-ás változata a szakmai és döntéshozói egyeztetések alapjául szolgáló munkaanyagként értelmezendő.

3.2 A támogatási rendszer gazdasági és szabályozási keretei

A független előadó-művészet projektalapú működése egy sajátos, hibrid rendszerként értelmezhető, amely egyszerre támaszkodik a **közfinanszírozásra és a piaci bevételekre**. A szervezetek támogatottságát nemcsak a pályázati források mértéke és elosztási mechanizmusa határozza meg, hanem a **makroszintű gazdasági és szabályozási környezet** jelentősen befolyásolja.

Az alábbi makroszintű beavatkozások közvetlenül alakítják a támogatási rendszer hosszútávú stabilitását és a fenntartható működés feltételeit:

a) Adózási környezet

- **ÁFA**

A kulturális szektor működési feltételeit alapvetően befolyásolja az általános forgalmi adó mértéke. A jelenlegi, nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően magas általános ÁFA-kulcs érzékenyen érinti a jegyárakat, és közvetetten korlátozza a színházlátogatók elérését, különösen az alacsonyabb jövedelmű társadalmi csoportok esetében. Javaslatunk a **színházjegyek ÁFA tartalmának 5%-ra való csökkentése**.

- **Egyszerűsített adózási forma**

A KATA-hoz hasonló, kiszámítható és egyszerű adózási forma visszaállítása erős szakmai igény. A jelenlegi adózási rendszer bonyolultsága, valamint az adminisztrációs terhek különösen súlyosan érintik az alacsony és kiszámíthatatlan bevételből élő, önálló munkaszerződéssel nem rendelkező alkotókat és közreműködőket, valamint a velük együttműködő szervezeteket.

Fontos ugyanitt megemlíteni, hogy a korábbi KATA mind a szolgálati idő beszámításának, mind a nyugdíj járulékalapjának szempontjából kifejezetten kedvezőtlen adózási forma volt, illetve rendszerszinten gyengítette az állami nyugdíjalap bevételi oldalát. Javaslatunk egy speciális, **kulturális célú KATA-változat** bevezetése, amely kedvezményes adózási formát biztosít az előadó-művészeti terület szereplőinek, kombinálva egy kötelező+választható nyugdíjkomponenssel (a minimálbérhez, vagy a bérminimumhoz, vagy a tényleges bevételhez

kötvé), vagy egyéni, adókedvezménnyel támogatott KATA nyugdíjalappal, vagy más, kifejezetten nyugdíj fókuszú konstrukcióval.

• A TAO újragondolása

Amennyiben felmerül a TAO újragondolása, javaslatunk egy olyan normatív támogatási modell kialakítása, amely **nem társulathoz, hanem játszóhelyhez** kötődik. A támogatás mértéke az intézmény befogadóképességéhez igazodik, amely a méreténél fogva alacsonyabb jegybevétellel működő intézményeket részesíti előnyben. Ez a megközelítés csökkenti a túlermelési kényszert, mérsékli a piaci torzulásokat, és kiegyensúlyozottabb forráselosztást tesz lehetővé a különböző léptékű intézmények között. A helyszínen alapú rendszer egyúttal ösztönzi a befogadóhelyeket a minőségi és sokszínű programkínálat kialakítására, miközben kiszámíthatóbb finanszírozási környezetet teremt.

b) Önkormányzati szerepvállalás

Az önkormányzati szektor működésének egyik tartós strukturális problémája a **szubszidiaritás** elvének korlátozott gyakorlati érvényesülése. A sok helyen tapasztalható forráshiány korlátozza a **kötelező feladatellátáson túli, önálló kulturális kezdeményezések** létrejöttét. A decentralizált intézményi hálózat kiépítése csak akkor lehet eredményes, ha az önkormányzatok valós forrásokhoz és döntési jogkörökhöz jutnak. A többszintű támogatási rendszer működéséhez elengedhetetlen az elvont fenntartói feladatkörök és önkormányzati bevételek visszatérítése. Az állami támogatásnak nem lehet feltétele a fenntartói jog korlátozása. Külföldi példák igazolják, hogy a független művészeti szféra a települések kulturális és gazdasági modernizációjának fontos tényezője, azonban hosszú távú működése megfelelő önkormányzati partnerség és támogatás nélkül nem biztosított.

Megoldási javaslatunkhoz a 2010-es években, az Új Széchenyi Terv keretében és az Európai Unió társfinanszírozására épülő **Agóra intézményhálózat** koncepciója az irányadó. A program fő célja a megyei jogú városok kulturális infrastruktúrájának fejlesztése, valamint a régiók közötti kulturális és fejlettségbeli különbségek csökkentése volt. 2015-ig tíz város kapcsolódott az **Agóra programhoz**; ezek a települések ma is a kreatív városok közé tartoznak, ahol a kulturális fejlesztés és az innováció szorosan összekapcsolódik.

Számos példa igazolja a kerületi és települési önkormányzatok, valamint a befogadó infrastruktúra közötti **együttműködések hatékonyságát**. Az előadó-művészeti szervezetek (befogadó színházak) az önkormányzati tulajdonú ingatlanokat jellemzően **kedvezményes**, indokolt esetben **térítésmentes** feltételek mellett vehetik igénybe, amennyiben tevékenységükkel hozzájárulnak az önkormányzat kulturális közfeladatainak ellátásához. E mindkét fél számára előnyös konstrukció rövid távon elősegíti a kulturális szolgáltatások hozzáférhetőségének bővítését, valamint a helyi kulturális kínálat fenntartható fejlesztését.

Ugyanakkor a konstrukcióból fakadó szerződéses megállapodás jellemzően a bérlőre hárítja az ingatlan **karbantartási, állagmegóvási és felújítási költségeit**. Ezen beruházási igények a civil fenntartású szervezetek számára rendszerint nem kigazdálkodhatóak, miközben célzott pályázati források nem állnak rendelkezésre. Ezek tükrében indokolt, hogy az ingatlan tulajdonosa – az épület használatba adásán túl – **pénzügyi szerepvállalással is hozzájáruljon saját ingatlanja fenntartásához és állagának hosszú távú megőrzéséhez**.

Koncepciónk célja, hogy **új alapokra helyezze** a helyi önkormányzatok és a független előadó-művészeti szféra kapcsolatát, és hosszabb távon előkészítse egy **decentralizált, fenntartható kulturális hálózat** kialakulását.

Elképzelésünk kifejtése a [7.1 Belföldi mobilitás](#) részben.

c) Ágazati hatáskörök

- A pályázati rendszer és a forráselosztás gyakorlatának újragondolása.
- A kuratóriumok kinevezésének és működésének felülvizsgálata.
- A kulturális támogatások teljes körű, naprakész adatbázisának létrehozása.
- A hatósági nyilvántartásba vétel revíziója, szakmai monitoringjának erősítése.
- A regisztrációs adatbázisban, a kulturális statisztikában és az előadó-művészeti szervezetek minősítésében alkalmazott kategóriák egységesítése.
- Az előadó-művészeti törvény módosítása.
- Az NKA törvény módosítása.

- Kulturális vidékfejlesztési stratégia kidolgozása.
- Kulturális exportstratégia kidolgozása.

4. A FINANSZÍROZÁSI MODELL

A független művészi munka a rendszerváltozást követően rohamosan teret nyerő és mindent meghatározó piaczgazdasági környezetben valósul meg. A kőszínházi struktúra viszonylagos intézményi biztonságával szemben a független alkotók ma tényleges kényszervállalkozóként működnek, szembesülve a figyelemgazdaság éles versenyével és annak minden kockázatával. Művészi teljesítményük a nézői piacon mérettetik meg, miközben e piac mérete önmagában nem képes garantálni a működés gazdasági fenntarthatóságát.

Ebből kiindulva az általunk javasolt új rendszer a támogatások hatékony elosztására és az eredmények mobilitáson alapuló piaci érvényesülésére épül. A modell célja a tervezhetőség stabil biztosítása, az alkotói autonómia megerősítése, valamint a kulturális támogatások szakmai pluralizmusának és társadalmi beágyazottságának helyreállítása.

Koncepciónk központi eleme annak a minimális támogatási szintnek és szükséges piaci méretnek a meghatározása, amely a produkciók létrehozásának és disztribúciójának elengedhetetlen feltétele. A modell megvalósítása nem csupán a független szféra, hanem a teljes magyar előadó-művészeti rendszer fenntartható fejlődése szempontjából is kulcsfontosságú.

4.1 Alapelvek és stratégia

4.1.1 A minimum bázisösszeg

A jelenlegi támogatási rendszerben a megítélt támogatási összegek jellemzően nem állnak arányban a produkciók tényleges költségigényével. Hosszú évtizedek tapasztalata igazolja, hogy az alkotói **önkiszákmányolás** nemcsak társadalmi szempontból problematikus, hanem szakmailag is kontraproduktív. Meggyőződésünk, hogy egy **minimum bázisösszeg** bevezetése javítja a produkciók szakmai színvonalát, növeli a tervezhetőséget, mérsékli az alkotói kiégés kockázatát, és csökkenti a független területet sújtó finanszírozási aránytalanságokat. A minimum bázisösszeg alkalmazása biztosítja, hogy az elnyert támogatások ne kényszerítsék az alkotókat szakmailag indokolatlan vagy pénzügyileg irreális kompromisszumokra, és hogy a megvalósítás ne függjön az alkotók egyéni anyagi helyzetétől. Ennek eredményeként a finanszírozási rendszer átláthatóbbá és igazságosabbá válik, valamint hosszú távon **fenntarthatóbb működési környezetet** teremt.

Emellett a minimum bázisösszeg bevezetése hozzájárul a **szürkegazdaság visszaszorításához** is. A tartósan alulfinanszírozott struktúrák ugyanis gyakran kényszerítik az érintetteket informális megoldásokra, átláthatatlan szerződéses konstrukciókra vagy mesterséges költségelszámolási gyakorlatokra. A reális költségszintek elismerése és intézményesítése, valamint annak a pénzügyi konstrukciónak biztosítása, hogy az önálló vállalkozással vagy jogi személyiséggel nem rendelkező megbízott alkalmazása ne járjon aránytalan adminisztratív és közteher-többlettel, csökkenti az ilyen kényszerek kialakulását. Ezáltal mérséklődik a fiktív számlázási láncolatok és közvetítői konstrukciók iránti „kényszerkereslet”, erősödik a jogkövető magatartás, és tisztább versenyfeltételek alakulnak ki az ágazatban. A transzparens és költségalapú finanszírozás nemcsak a szakmai integritást növeli, hanem a közpénzek felhasználásának ellenőrizhetőségét is javítja, így **a támogatási rendszer társadalmi legitimitása és fiskális fenntarthatósága egyaránt megerősödik.**

Számos európai országban találunk példát olyan, jellemzően érdekvédelmi szervezetek által kidolgozott ajánlásokra, amelyek az adott évre vonatkozóan meghatározzák a független területen alkalmazandó minimális próbadíjak és honoráriumok mértékét. Egyes országokban ezek az ajánlások a pályázati kiírások részévé is válnak, másutt iránymutatásként szolgálnak, és meghatározó szerepet töltenek be az ágazatban dolgozók juttatásainak tervezésében.

Javaslatunk szerint a minimum bázisösszeget – a tagsággal folytatott előzetes szakmai egyeztetések alapján – a **Független Előadó-művészeti Szövetség (FESZ)** dolgozza ki, évente közlésezi a honlapján, és elfogadásra benyújtja a minisztériumnak.

A minimum bázisösszeg a pályázó szervezetek számára elsődlegesen **szakmai ajánlásként szolgál** a költségvetés tervezése és az alkotótársak felkérése során. Az ajánlás a pályázati kiírásokban elvárásként jelenik meg, a minimum bázisösszegtől való negatív eltérés a pályázatok szakmai értékelése során indokolást igényel. A pályázat keretében a

bázisösszegeknél magasabb (értsd: méltányos) összeg is igényelhető, amelyet a kuratórium a szakmai indokoltság és a rendelkezésre álló pénzügyi keretek figyelembevételével bírál el.

A minimum bázisösszeg számításának logikája

A kalkuláció a tárgyévi **minimálbér** egy előre meghatározott szorzatán alapul, amely irányszámként szolgál az alkotók havi bruttó díjazásához – függetlenül attól, hogy munkaviszonyban vagy megbízási vagy egyéb jogviszonyban dolgoznak. A **próba pénz** bruttó óradíját a havi bázisösszeg 170-ed részének kétszereseként határozzuk meg.

A modellszámításban a minimálbér kétszeresével számoltunk, és további három korrekciós szorzót alkalmaztunk a különböző pénzügyi teljesítési módok egységesítése érdekében. Lásd még: [A minimum bázisösszeg modellezése](#)

A havi juttatásból levezetett, egységes óradíj-számítás átlátható és összehasonlítható keretet teremt a különböző projektek között, **követi a reálfolyamatokat, csökkenti az aránytalanságokat, és erősíti a tervezhetőséget** mind az alkotók, mind a pályázó szervezetek számára. A fokozatos bevezetés lehetővé teszi, hogy az új szemlélet a rendelkezésre álló forrásokhoz igazodva épüljön be a rendszerbe, miközben teret hagy a tapasztalatokon alapuló finomhangolásnak és a szakmai visszacsatolásnak.

Többszintű támogatási rendszer

A projektalapú finanszírozás a versengés logikájára épül: a rendszerbe sok alkotó lép be, de csak kevesen jutnak el a stabil működést biztosító szintekig. A szakmailag elismert és eredményes művészek számára ugyanakkor fokozatosan javulnak a tervezhetőség és a finanszírozás feltételei. Indokolt ezért olyan **lépcsőzetes támogatási struktúra** kialakítása, amely az alkotói pálya különböző szakaszaihoz igazodik.

A modell **alapszintjét a produkciós támogatás** jelenti, amely minden pályakezdő és független alkotó számára hozzáférhető. Jelenleg e források az NKA pályázatain keresztül, illetve az úgynevezett Többléttámogatási konstrukció keretében érhetőek el. Bár mindkét forrás a minisztériumi költségvetés részét képezi, a döntéshozatal egymással nem összehangolt kuratóriumok hatáskörébe tartozik, ami átláthatósági és szakpolitikai koherencia problémákat vet fel. Indokolt a támogatási politika átfogó felülvizsgálata, valamint a **nem minősített előadó-művészeti szervezetek produkciós forrásainak a működési pályázati rendszerhez történő csatolása**.

A három év folyamatos szakmai tevékenységet igazoló, közhasznú minősítésű szervezetek jogosulttá válnak a hatósági nyilvántartásba vételre, majd ezt követően **működési támogatás** igénylésére. A szakmai teljesítmény és a korábbi projektek minősége alapján lehetőség nyílna strukturális jellegű működési támogatás elnyerésére.

A **többéves működési támogatás** bevezetése régóta megfogalmazott szakmai igény. Bár a jogszabályi keretek ezt 2008 óta lehetővé teszik (Emtv.19.§ (3) bekezdés), a gyakorlatban eddig nem valósult meg. **A hosszabb távú finanszírozás biztosítja a szakmai tervezhetőséget, csökkenti a működési bizonytalanságot, és hozzájárul a szektor stabilizálásához.**

A strukturális támogatások feltétele a befogadóhely írásos nyilatkozata a produkció(k) fogadásáról, valamint a pénzügyi hozzájárulást igazoló dokumentum benyújtása. Ez a modell a **közös felelősségvállalást** és a **hosszú távú szakmai partnerséget** erősíti.

4.1.2 Az infrastruktúra középtávú támogatása

Az alkotói pályáivhoz igazodó finanszírozási modell csak stabil infrastruktúra mellett lehet működőképes. Indokolt ezért a **többéves finanszírozás** kiterjesztése a befogadóhelyekre, produkciós házakra, valamint produkciós és ernyőszervezetekre is.

E szervezetek **meghatározó szerepet töltenek be** a független előadó-művészeti ökoszisztémában: biztosítják a produkciók létrejöttének és bemutatásának **infrastrukturális feltételeit**, valamint a **közönségelérés** és a **mobilitás** alapját. Tevékenységük túlmutat a helyszín biztosításán: kuratori, menedzsment-, közösség- és közönségszervező funkciót lát el, hidat képezve az alkotók, a szakmai partnerek és a közönség között.

Az évenkénti támogatási rendszer helyett a többéves infrastruktúra-finanszírozás lehetővé teszi a **középtávú tervezést**, a **kapacitások hatékony kihasználását** és a nemzetközi partnerségekhez szükséges **stabilitás** biztosítását. Ez a pályáiv-alapú támogatási modell strukturális feltétele.

4.1.3 Területi hozzáférés és regionális kulturális központok

A független előadó-művészeti szféra fontos szerepet játszik a kulturális kínálat országos elérhetőségének erősítésében. A produkciónak jelentős része nem állandó játszóhelyhez kötődik, ezért természetes módon képes különböző városok és régiók kulturális életéhez kapcsolódni. A mobilitási és terjesztési támogatások egyik célja, hogy elősegítsék a független előadások eljutását a budapesti intézményrendszeren túl a vidéki befogadóhelyekhez, kulturális intézményekhez és fesztiválokhoz is.

A javasolt finanszírozási modell ezért kiemelt figyelmet fordít azokra a programokra és együttműködésekre, amelyek erősítik a vidéki befogadóhelyekkel kialakuló szakmai kapcsolatokat, valamint támogatják a produkciónak regionális és országos terjesztését. A mobilitási támogatások és a koprodukciónak együttműködések hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a független előadó-művészet szélesebb közönség számára váljon hozzáférhetővé Magyarország különböző térségeiben.

A területi hozzáférés erősítésének egyik lehetséges eszköze hat regionális kulturális központ, amelyek a független előadó-művészeti tevékenység fontos csomópontjaivá válhatnak. Ezek a központok befogadóhelyként, szakmai találkozópontként és produkciónak partnerként egyaránt szerepet vállalhatnak a független előadó-művészeti projektek létrehozásában és terjesztésében.

A regionális központok hálózatos működése elősegítheti a fővároson kívüli szakmai együttműködések erősödését, a helyi kulturális infrastruktúra fejlődését, valamint a produkciónak rendszeres jelenlétét az ország különböző régióiban. Egy ilyen struktúra hozzájárulhat a regionális kulturális ökoszisztémák megerősödéséhez és a kulturális kínálat területi egyensúlyának javításához.

A javasolt modellben a regionális központok **az ország hat tervezési-statisztikai régiójához igazodva** jönnének létre. A hat központ feladata lenne, hogy saját régiójukban koordinálják a független előadó-művészeti produkciónak befogadását, támogassák a helyi intézményekkel és fesztiválokkal kialakuló együttműködések, valamint elősegítsék a produkciónak régióon belüli és régiók közötti mobilitását. A hálózatként működő regionális központok így egyszerre erősíthetik a helyi kulturális infrastruktúrát és biztosíthatják, hogy a független előadó-művészet rendszeresen jelen legyen az ország különböző térségeiben.

4.1.4 Nemzetközi projektfinanszírozás

A nemzetközi pályázati rendszerek – mint a **Kreatív Európa**, a **Visegrádi Alap (V4)** vagy más európai uniós és regionális programok – jellemzően **kettő–négyéves megvalósítási ciklusokra** épülnek. Az ilyen együttműködések megvalósítása **hosszabb távú szakmai és pénzügyi tervezést** igényel, amely csak **stabil és kiszámítható hazai finanszírozási háttér** mellett lehetséges.

A **nemzetközi partnerségekben való részvétel** szakmai presztízst, láthatóságot és mobilitási lehetőséget jelent, valamint erősíti a hazai alkotók versenyképességét. A többéves támogatási logika bevezetése ezért nem csupán belső szakmai igény, hanem a **nemzetközi integráció strukturális előfeltétele**.

A **középtávú finanszírozás** biztosítja, hogy a hazai független szervezetek valós és **egyenrangú** partnerei lehessenek nemzetközi együttműködéseknek, és **fenntartható** módon kapcsolódjanak az európai kulturális térhez.

4.2 A pályázati menetrend újrastrukturálása

A javaslat a rendszer **átfogó újrastrukturálását** célozza, egy **naptári évhez igazított**, előre kiszámítható és átlátható **pályázati ciklus** kialakításával. A cél a költségvetési év, az intézményi működés és a könyvelési ciklus összehangolása, valamint a tárgyévi forrásokhoz való időbeni hozzáférés biztosítása.

Ugyanilyen hangsúlyos szempont, hogy az alkotók kizárólag a költségvetési fedezet **igazolt meglétét** követően kezdjék meg a szakmai munkát. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a tárgyévi produkciónak pályázatok a működési pályázatok eredményeinek nyilvánosságra hozatalát **követően** kerüljenek kiírásra.

Javasolt lehetséges menetrend:

- **Előző év szeptember 10.:** a pályázati kiírások megjelenése
- **Október 15.:** a pályázatok benyújtása
- **December 15.:** szakmai és pénzügyi döntések
- **Tárgyév január 1- december 31.:** teljesítési időszak
- **Február 15.:** a tárgyévet megelőző évi szakmai és pénzügyi beszámolók benyújtása
- **Március:** a tárgyévi támogatás folyósítása
- **Május:** előző évi mérlegzárás
- **Június:** előző évi statisztikai adatszolgáltatás

Kiegészítések:

- **Többéves támogatások esetén** a finanszírozás gördülő, naptári évhez kötött ciklusokban valósul meg, éves szakmai és pénzügyi beszámolási kötelezettséggel.
- **Produkción támogatásoknál** indokolt esetben lehetőség nyílik arra, hogy a megvalósítás a tárgyévet követő év első negyedévére áthúzódjon, külön engedélyezési eljárás nélkül.
- A rendszer bevezetésekor egy egyszeri, átmeneti év alkalmazása javasolt, amely rövidített pályázati ciklussal biztosítja az új menetrendre való zökkenőmentes átállást.

5. A MODELL MŰKÖDÉSE

5.1 Törvényi keretek és működési kiszámíthatóság

A működési támogatási rendszer stabilitását három kulcskérdés határozza meg, amelyek együttesen biztosítják a független előadó-művészeti terület kiszámítható és hosszú távon fenntartható működését:

- a forráskeret előzetes és arányos meghatározása,
- az infláció hatásainak kezelése,
- a pályázati folyamat megfelelő időzítése.

Ezekre a problémákra a 2008-ban elfogadott előadó-művészeti törvény egyértelmű és átfogó megoldást kínált. A jogszabály a független előadó-művészeti szervezetek állami támogatását az önkormányzati fenntartású színházak és táncegyüttesek támogatásának **legalább 10%-ában** rögzítette.

Ez a konstrukció megoldást kínált az inflációs hatások kezelésére is, mivel a függetlenek támogatása a kőszínházak támogatásával szinkronban mozgott. A törvényi kapcsolódás a teljes színházi struktúrához lehetővé tette, hogy a független előadó-művészeti terület **arányosan** és **tervezhető módon** részesüljön a kulturális finanszírozásból, így szerves, önálló részévé váljon a támogatási rendszer egészének. Törvényileg garantált támogatása nem elszigetelt, maradvány elvre épülő finanszírozást jelentett, hanem a teljes színházi ökoszisztémához igazodott – ennek minden előnyével és kockázatával együtt.

A tervezhetőség és a működési stabilitás erősítése érdekében alapvető, hogy a független terület finanszírozása jogszabályban rögzített, arányos keretek között valósuljon meg. **Alapvetően javasoljuk a 2008-as törvényben foglalt százalékos meghatározás visszaállítását. Ennek mértéke több tényezőtől függ, a meghatározása során ugyanakkor a realitások talaján kívánunk maradni.**

A pályázati folyamat megfelelő időzítését lásd: [4.2 A pályázati menetrend újrastrukturálása](#)

5.2 A modell számokban

A javasolt támogatási rendszer becsült éves költsége		
támogatási elem	érintett szervezetek becsült száma	becsült éves keret
infrastruktúra (Budapest)	24	1 290 000 000 Ft
infrastruktúra (vidék)	24	1 080 000 000 Ft
produkciós támogatás (országos)	100	1 950 000 000 Ft
kuratóriumok	7	30 000 000 Ft
	155	4 350 000 000 Ft

A teljes kulturális költségvetésen belüli arány	
a modell költségterve	4 350 000 000 Ft
kulturális költségvetés (csak színház, 2024)*	87 878 000 000 Ft

4,95 %

A 2008. évi Emtv. szerinti támogatási forrás és a modell költségtervének összehasonlítása

	pályázati forrás	kulturális költségvetés (csak színház)*	az éves színházi forrás százalékában
támogatási keret (2010)	1 278 900 000	40 838 000 000	3,13%
javasolt modell	4 350 000 000	87 878 000 000	4,95%
		változás	+ 1.82%

* A kulturális költségvetés színházi területre fordított összege (zene és tánc nélkül).

Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/ksp/hu/ksp0003.html

Magyarázat: A KSH kulturális statisztikájában a zene és a tánc területeire fordított összeg összevont tételként szerepel, így a táncról nincs önálló adat. A táncra fordított központi keret megbecsülésével a modell forrásigénye a színházra fordított központi kulturális költségvetés 4%-hoz közelít.

Jelen koncepció nem tér ki a statisztikai adatok összesítésének módszertani részleteire, szakmailag azonban **kiemelten indokoltnak tartjuk a zene és a tánc adatainak külön kezelését és kimutatását.**

5.3 A modell, mint összehangolt támogatási rendszer

A pályázati rendszer új koncepciója **két alappillérré** épül: a **produkciós** és a **strukturális (működési)** támogatásra. Az alkotók és infrastruktúrák számára biztosított **többéves működési támogatás** átláthatóbbá és tudatosabbá teszi a munkafolyamatokat, miközben lehetővé teszi az alkotók és társulatok **érdem alapú, lépcsőzetes érvényesülését**. A rendszerbe épített szintek támogatják a szakmai életpályák tervezhetőségét, ugyanakkor elegendő rugalmasságot biztosítanak ahhoz, hogy alkalmazkodni tudjanak a független alkotói közegben megfogalmazott **korszerű finanszírozási elvárásokhoz**.

A többéves támogatások következtében a pályázati keret egy része **középtávon lekötötté válik**, míg a fennmaradó hányad – a korábbi gyakorlathoz hasonlóan – **éves alapon** kerül elosztásra. Ez a struktúra **folyamatos koordinációt és finomhangolást** kíván meg a kuratóriumoktól, hiszen a döntéseknek összhangban kell tartaniuk a terület különböző szintjeit és szereplőit. A modell ugyanakkor hosszú távon **pozitív hatást gyakorol** a teljes szcénára: erősíti a pénzügyi stabilitást, növeli a tervezhetőséget, és hozzájárul a független előadó-művészeti ökoszisztéma kiegyensúlyozott működéséhez.

A finomhangolásra két fő területen van szükség:

- a strukturális és a produkciós támogatás egymáshoz viszonyított arányának meghatározásában,
- a strukturális támogatások számának és összetételének összehangolásában.

Minél nagyobb támogatási keret áll rendelkezésre, annál arányosabban és rugalmasabban határozhatók meg az egyes finanszírozási szintek arányai. A rendszer hierarchikus bemerredését a **belső mobilitás** és az **átjárhatóság** megőrzésével tartjuk megelőzhetőnek.

5.4 A modell dinamikája

Az új koncepció szakít a pályázatok **részfinanszírozásának gyakorlatával**, és a projektek megvalósításához **reális, a tényleges szükségleteket tükröző pénzügyi kondíciókat** kíván biztosítani. A cél, hogy a támogatott produkciók a minőség és az elmélyültség jegyében, ne pedig forráshiányos kompromisszumok mentén jöjjenek létre. Ennek természetes következménye, hogy **kevesebb projekt részesülhet támogatásban**, ugyanakkor az elnyert támogatás **magasabb szakmai színvonalú, fenntarthatóbb munkafolyamatokat** tesz lehetővé.

A megnövelt támogatási keret és a felelősebb alkotói döntések **tudatosabb partner- és csapatválasztást** is eredményezhetnek, hiszen a minőségi együttműködés növeli a sikeres pályázás esélyét. Az alkotói döntések így nemcsak tartalmi, hanem gazdasági és szakmai szempontból is **nagyobb súlyt kapnak**. A pályázati értékelésben különösen fontos szerephez jut a **partnerintézmények és befogadóhelyek elkötelezettsége**, szakmai részvétele és anyagi hozzájárulása is.

A finanszírozási rendszer egyik kiemelt célja a **beszűkülés és önismétlés elkerülése**. A szakmai konzultációk tapasztalatai szerint az **infrastruktúra** – amennyiben rendelkezik saját forrással – **aktívan képes támogatni** az alkotók munkáját és a produkciók színpadra jutását. A jelenlegi gyakorlatban erre korlátozottan van lehetőség, ezért az **innovatív profilú befogadóhelyek megerősítése** kiemelt fejlesztési irány.

A független előadó-művészet fenntarthatósága és fejlődése nem csupán a létrejövő alkotások minőségén múlik, hanem azon is, hogy azokat milyen keretek között, milyen szakmai és közönségkapcsolati környezetben mutatják be a fővárosban és vidéken egyaránt. Az új koncepció által biztosított **célzott források** lehetővé teszik, hogy az évad során **rövidebb, kísérleti jellegű programsorozatok** is megvalósuljanak. Az **évközi tematikus mikrofesztiválok, események, szakmai platformok és fórumok** elősegítik az alkotói mobilitást, a szakmai utánpótlás integrációját és új együttműködések kialakulását.

E programok szervezői lehetnek az infrastruktúra különböző szereplői, vagy más, **a területhez kötődő alkotók és szakemberek**, akik saját szakmai szempontjaik szerint hozhatnak létre kísérleti, rövid távú eseményeket. Ez a gyakorlat **szakmai fejlődési terepet** teremt számukra: a sikeres események révén komplex tapasztalatokat szerezhetnek **kuratori, szervezési és menedzsment feladatokban**. Mindez hosszabb távon **hozzájárulhat a kuratóriumi kiválasztás szakmai bázisának bővítéséhez** is, amely jelenleg az egyik legnehezebben kezelhető területe a támogatási rendszernek.

A modell dinamizmusának egyik legnagyobb kihívását az előadó-művészeti területen tapasztalható **túlképzés** jelensége jelenti. Az egyre szaporodó számú művészképző intézményekből kikerülő fiatalok közül keveseknek adatik meg, hogy azonnal beléphessenek a kőszínházi struktúrába, így számukra a független szféra válik **a pályakezdés természetes közegévé**. Ez a tendencia a független területet egyfajta „rendezőpályaudvarrá” alakítja, ahol a tömegesség egyben a megújulás, valamint a friss, kreatív impulzusok biztosítója is.

A fiatal alkotók pályakezdésének támogatásában egyrészt a szervezeti és bonyolítói háttérrel rendelkező **ernyőszervezetek**, másrészt a **befogadóhelyek** tudnak hatékony segítséget nyújtani. Mindezek előfeltétele azonban, hogy a pályázatot figyelembe vegye és elfogadja a terület **munkaerőpiaci helyzetének realitásait**, és ezeket megfelelő mértékben érvényesítse is támogatási politikájában.

A független előadó-művészeti szcéna ugyancsak érzékeny kérdése azon **középgenerációs** alkotók helyzete, akik korábban sikeres és szakmailag elismert pályát futottak be, ám jelenleg korlátozottan látnak maguk előtt továbblépési lehetőségeket. Ez a probléma nem csupán hazai jelenség, hanem nemzetközi szinten is komoly szakmai és finanszírozási kihívást jelent.

A szféra fenntartható megújulása érdekében elengedhetetlen olyan **életpálya- és pályamodell-rendszerek** kialakítása, amelyek biztosítják a tapasztalt alkotók számára a továbblépés, átlépés vagy átstrukturálás lehetőségét, miközben **teret**

és forrást nyitnak a fiatal generációk számára is. E kettős cél megvalósítása hozzájárulhat a szektor belső dinamizmusának, szakmai sokszínűségének és hosszú távú fenntarthatóságának megőrzéséhez.

5.5 A támogatási rendszer bevezetése

A modell bevezetése fokozatosan, több lépcsőben valósítható meg.

1. év (2027)

- a támogatási kategóriák és indikátorok tesztelése
- a pályázati és értékelési folyamatok pilot jellegű működtetése
- a szakmai kuratórium működési rendjének kialakítása
- a rendszer működésének folyamatos monitorozása
- adatok gyűjtése a támogatások felhasználásáról és hatásairól

2. év (2028)

- a rendszer működésének átfogó kiértékelése
- a támogatási kategóriák és indikátorok felülvizsgálata
- korrekciós javaslatok kidolgozása
- szükséges szabályozási és eljárásrendi módosítások bevezetése

3–4. év (2029–2030)

- a módosított finanszírozási struktúra stabil működtetése
- a vidékfejlesztési program fokozatos kiterjesztése
- a befogadói és partnerségi hálózat bővítése

5. év (2031)

- a vidékfejlesztési program átfogó kiértékelése
- a modell hosszú távú működtetésére vonatkozó javaslatok megfogalmazása

5.6 A támogatási rendszer működtetése

A rendszer működtetése a kultúráért felelős minisztérium feladata, a támogatási programok meghirdetése, az értékelés koordinálása és a támogatások kezelése tekintetében nincs változás. Egy egységes, transzparens finanszírozási konstrukció és támogatási politika **kialakítása** a miniszter kiemelt feladatai közé tartozik.

A szakmai döntéshozatal többtagú, a szakmai szervezetek által delegált, rotációs rendszerben működő **kuratórium** bevonásával történik. A testület feladata a pályázatok **szakmai értékelése** és a támogatási kategóriákba történő besorolás, valamint a teljesítményindikátorok rendszeres felülvizsgálata. Az értékelési szempontok és a támogatási döntések indoklása nyilvános, biztosítva a döntési folyamat átláthatóságát.

5.7 Kapcsolat a jelenlegi támogatási rendszerrel

A javasolt modell a jelenlegi támogatási formák egy részének integrálásával valósítható meg. A működési stabilitást biztosító támogatási forma a jelenlegi projektalapú finanszírozás kiegészítéseként jelenik meg, kiváltva azokat a pályázati konstrukciókat, amelyek elsősorban produkciók létrejöttének vagy továbbjártásának finanszírozását, valamint az infrastruktúra működéséhez szükséges egyéb források megszerzését szolgálják.

A rendszer finanszírozása továbbra is pályázati úton történik; az ajánlott minimum bázisösszeg bevezetése, valamint az éves projektalapú támogatások 2–4 éves időtartamra történő kiterjesztése azonban jelentősen növeli a független szféra működésének tervezhetőségét és stabilitását.

A hosszabb távon megvalósítani tervezett vidékfejlesztési program erősíti a terület mobilitását és láthatóságát, valamint elősegíti egy országos szintű befogadói hálózat kialakítását.

5.8 Monitoring és értékelés

A finanszírozási modell működését folyamatos monitoringnak és rendszeres szakmai értékelésnek kell kísérnie, amelyben kiemelt szerep hárul a kuratóriumra. A kuratori megbízás több évre történő kiterjesztése biztosítja a döntéshozatal szakmai kontinuitását, valamint lehetővé teszi, hogy a testület aktívan részt vegyen a

teljesítményindikátorok rendszeres felülvizsgálatában, a támogatási struktúra hatásainak elemzésében és a szektor működésére gyakorolt hosszabb távú hatások értékelésében.

A monitoringfolyamat során gyűjtött adatok és tapasztalatok alapot teremtenek a támogatási kategóriák, indikátorok és finanszírozási mechanizmusok szükség szerinti korrekciójához.

A modell működése három–öt éves időtávon átfogó hatásvizsgálat keretében értékelhető, amely megalapozhatja a finanszírozási struktúra további fejlesztését, valamint hozzájárulhat a független előadó-művészeti szektor támogatási rendszerének hosszabb távú stabilizálásához.

6. A TÁMOGATÁSI DÖNTÉSHOZATAL STRUKTÚRÁJA

A minisztérium támogatási politikája döntően meghatározza a magyarországi kultúrafinanszírozást. E rendszerben a független előadó-művészet nem kiegészítő elem, hanem a rendszer organikus összetevője, amit az elmúlt másfél évtized finanszírozási gyakorlata csak mérsékelten vett figyelembe.

A kulturális támogatási rendszer hatékony működése nem kizárólag a rendelkezésre álló források nagyságától függ. Ugyanilyen fontos, hogy a **döntéshozatal** intézményi keretei lehetővé tegyék a szakmai értékelést, a finanszírozás átláthatóságát és a támogatási formák **összehangolt** működését és a döntések időbeli és tartalmi **koordinációját**. A fejezet ezért a támogatási döntéshozatal három kulcsterületét vizsgálja: a kuratóriumi működés feltételeit, a finanszírozás területi szerkezetét és a támogatási rendszerek intézményi koordinációját.

A javasolt intézkedések célja, hogy a döntéshozatal **átlátható, szakmailag megalapozott és méltányos** legyen, ezáltal a rendszer hitelesen tükrözze a független előadó-művészet sokszínűségét és biztosítsa a támogatások fenntartható működését.

6.1 Kuratóriumi működés

a) Időzítés és megbízás

- A kurátorok kinevezése legalább egy évvel (egy évaddal) a döntési időszak előtt történjen meg, biztosítva a terület folyamatos nyomon követését.
- Az egyhónapos megbízás kétéves időtartamra bővüljön, éves értékelési kötelezettséggel.
- A kuratórium tagjai havi díjazásban részesüljenek a teljes megbízási időszak alatt.

b) Szakmai összetétel

- A lehetséges kurátori kör szélesítése (kritikus, esztéta, szociológus, gazdasági szakember, dramaturg, újságíró stb.).
- Rotációs rendszer bevezetése: minimum kétéves kinevezés, és évente legalább két új tag bevonása a folytonosság és a megújulás egyensúlya érdekében.

c) Működési feltételek

- Költségtérítés biztosítása (pl. regisztrációs jegyek, utazás).
- A pályázati döntések időzítésének módosítása úgy, hogy a szerződéskötések a tárgyévet/évadot megelőzően lezáruljanak.
- A támogatások folyósítása a tárgyévi első negyedében történjen.

d) Átláthatóság és párbeszéd

- A kurátorok személyének nyilvánossá tétele a pályázati kiírásban.
- A pályázók meghallgatásának lehetősége (tartalmi és költségvetési kérdések tisztázására).
- Az elutasított pályázatok érdemi, szakmai indoklása.
- Éves kurátori visszajelzés a pályázatok elszámolását követően.
- Egységes, nyilvánosan hozzáférhető, naprakész adatbázis létrehozása a kulturális támogatásokról.

E változtatások egy **szakmailag megalapozottabb, kiszámíthatóbb és bizalmon alapuló támogatási környezet** kialakítását szolgálják, amelyben a döntéshozatal nem csupán adminisztratív folyamatként, hanem szakmai értékelési mechanizmusként működik.

6.2 Koordinált döntéshozatal

A rendszer hatékony működésének elengedhetetlen feltétele a kuratóriumok közötti rendszeres szakmai konzultáció és információcseré. Az összehangolt kuratóriumi működés csökkenti a párhuzamosságokat, és biztosítja, hogy a produkciós támogatások a szakmai prioritások és stratégiai szemlélet mentén kerüljenek elosztásra.

Időzítés és intézményi koordináció

- A produkciós pályázatok időzítésének koordinálása az intézmények között.
- Éves szintű egyeztető fórum létrehozása a döntés-előkészítő testületek számára.

Adattranszperencia

- Egységes, nyilvánosan hozzáférhető és naprakész támogatási adatbázis létrehozása, amely tartalmazza az odaítélt támogatások összegét, célját és időtartamát.
- A támogatások halmozódásának és a finanszírozási hiányterületeknek az átlátható monitorozása.

6.3 Területi struktúra

A **2020. évi XVII. törvény** bevezette a „**közös működtetés**” (önkormányzati tulajdon, állami finanszírozás) intézményét az önkormányzati fenntartású színházaknál. A módosítás értelmében ha egy önkormányzati színház működését **központi költségvetési finanszírozás biztosítja a közös működtetés keretében**, a színház vezető állású munkavállalója felett a munkáltatói jogokat a kultúráért felelős miniszter gyakorolja. A jogalkotó a törvénykezést a színházműködtetéshez kapcsolódó jogok és kötelezettségek tényleges egyensúlyának megteremtése érdekében támasztotta alá, szakmai szempontok az indoklásban nem jelennek meg.

A törvény hatálybalépésével párhuzamosan 2020-tól a **működési támogatások két külön pályázati kategóriában** kerültek kiírásra (budapesti és vidéki), a vidéki támogatások megítélésére pedig a miniszter egy önálló kuratóriumot jelölt ki.

Az anyagunkban bemutatott finanszírozási koncepció alapvetően holisztikus szemléletű, ugyanakkor nem zárja ki a területi forrásmegosztás igényének vagy szükségességének lehetőségét.

Lehetséges modellek:

- a) **A jelenlegi rendszer fenntartása:** a kétszintű pályázati struktúra megőrzése, a kuratóriumok közötti szakmai párbeszéd miniszteri szintű kezdeményezésével és fenntartásával.
- b) **Visszatérés a 2020 előtti rendszerhez:** országos kultúrpolitikai koncepció és egyetlen, a szakmai szervezetek által delegált tagokból álló kuratórium működtetése.
- c) **Új regionális modell kialakítása:** kulturális vidékfejlesztési koncepció kidolgozása, amelynek keretében a helyi forráselosztásról regionális kuratóriumok döntenek.

A fenti modellek eltérő módon közelítik meg az országos szakmai koordináció és a területi kiegyensúlyozottság kérdését. A jelenlegi rendszer az intézményi stabilitásra épít, a 2020 előtti modell az egységes szakmai szempontrendszert erősítené, míg a regionális megközelítés a kulturális vidékfejlesztési szempontok tudatosabb érvényesítését tenné lehetővé. A finanszírozási rendszer jövőbeli kialakításakor ezért olyan megoldás tűnik indokoltnak, amely egyszerre biztosítja az országos szakmai koherenciát és a területi sajátosságok érvényesülését.

6.4 Intézményi szerepek és felelőségek

A területi struktúra és a kuratóriumok javasolt működése rámutat arra, hogy a támogatási döntéshozatal nem csupán pénzügyi kérdés, hanem a helyi és országos szakmai szempontok összehangolásának összetett folyamata.

Koncepciónk egyik fontos érve – a koordináció és decentralizáció egyidejű hangsúlyozása – elsősorban ellentmondásnak tűnhet, valójában a két szint eltérő feladatait tükrözi. A látszólagos ellentmondás abból fakad, hogy **a koordináció és a decentralizáció eltérő szinteken értelmezendő**: míg a minisztérium feladata a rendszer stratégiai összehangolása és a finanszírozási keretek kialakítása, addig a források felhasználásáról és a szakmai prioritásokról a lehető legközelebb, helyi szinten indokolt dönteni.

A minisztériumi koordináció és az önkormányzati decentralizáció közötti egyensúly megteremtésében **kulcsszerepet játszanak a kuratóriumok**. Ezek az intézmények biztosítják, hogy a stratégiai szinten meghatározott célok szakmai szempontok mentén, autonóm döntéshozatali mechanizmusokon keresztül valósuljanak meg. A kuratóriumok így egyszerre garantálják az arm's-length működést és a rendszer egészének koherenciáját: hidat képeznek a központi irányítás és a helyi megvalósítás között, és ezzel a rendszer működésének egyik kulcsfontosságú garanciáját jelentik.

A források hatékony felhasználását célzó rendszerben **a kuratóriumok közötti együttműködés** kulcskérdés, mert jelenleg nemcsak a finanszírozási csatornák, hanem a döntési logikák is párhuzamosan, gyakran egymástól függetlenül működnek. Ez szétzúrt állapotot eredményez, duplikációkhoz és stratégiai vakfoltokhoz vezet. Ugyanakkor a koordinációt úgy kell erősíteni, hogy ne sérüljön az autonóm, szakmai döntéshozatal.

Ennek megfelelően elsősorban olyan koordinációs mechanizmusok kialakítása indokolt, amelyek biztosítják az információáramlást, a stratégiai szintű egyeztetést és az alapvető működési keretek összehangolását, anélkül, hogy központosított döntéshozatali struktúrát hoznának létre. **A pályázati rendszerek harmonizációja, a rendszeres szakmai párbeszéd és a közös monitoring** hozzájárulhat ahhoz, hogy a többcsatornás finanszírozási modell valóban kiegészítő, és ne párhuzamos logikák mentén működjön.

Koncepciónk egyik kulcseleme, hogy **a minimum bázisösszeg a teljes támogatási rendszeren átívelően érvényesüljön**. A minimum bázisösszeg csak akkor érvényesíthető, ha a kuratóriumok és finanszírozási csatornák közötti alapvető együttműködés működik, különösen az értelmezési keretek és támogatási szintek összehangolása terén. Ez olyan közös referenciapont kialakítását jelenti, amelynek alapján az autonóm szakmai döntések kiszámítható és arányos rendszerben születnek meg.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a finanszírozási rendszer átalakítása kizárólag az **önkormányzatok érdemi feltőkésítése** mellett valósítható meg. Ebben az esetben minden finanszírozó a saját intézményi profiljához illeszkedő feladatokra koncentrálhat. Amennyiben az önkormányzatok megfelelő saját forrásokkal rendelkeznek, képesek aktívan alakítani a helyi **művészeti élet** fejlődését, a **közösségi kohézió** és a **helyi identitás** erősítését, valamint a **kulturális turizmus** és a **szolgáltatási szektor** fejlesztését. Mindezt a minisztérium célzott vidékfejlesztési és mobilitási támogatásokon keresztül, koordinált módon tudja ösztönözni.

7. MOBILITÁS ÉS JELENLÉT A KULTURÁLIS TÉRBEN

A független előadó-művészet fenntarthatósága nem kizárólag az alkotások minőségén és finanszírozásán múlik, hanem azon is, hogy ezek az alkotások **hol, milyen gyakorisággal és milyen közönségekhez jutnak el**. A mobilitás és a jelenlét kérdése ezért nem pusztán forgalmazási vagy külkapcsolati ügy, hanem a rendszer működőképességének és társadalmi beágyazottságának alapvető feltétele. Az általunk felvázolt modell akkor működik jól, ha biztosítja az egyes szintek közötti mozgást, vagyis kialakul egy nyitott rendszer.

A belföldi mobilitás – különösen a vidéki forgalmazás és közönségelérés – hozzájárul a kulturális hozzáférés területi egyenlőtlenségeinek csökkentéséhez, miközben stabil működési környezetet teremt az alkotók számára. Ezzel párhuzamosan a nemzetközi jelenlét nemcsak szakmai visszacsatolást és láthatóságot biztosít, hanem a hazai független szféra innovációs képességének, versenyképességének és hosszú távú legitimációjának is kulcseleme.

E fejezet a mobilitást egységes szemléleti keretben kezeli: a struktúrán belüli, a belföldi és a nemzetközi mozgást nem elkülönült célként, hanem egymást erősítő folyamatként értelmezi. A cél egy olyan támogatási és ösztönző környezet kialakítása, amely elősegíti az alkotások folyamatos áramlását a hazai és nemzetközi kulturális térben, és ezáltal hozzájárul a független előadó-művészeti szféra strukturális stabilitásához és láthatóságához.

7.1 Belföldi mobilitás

A mobilitás világszerte főként a független társulatokra jellemző, mivel előadásuk könnyen utaztathatóak, így turnézgatásuk költséghatékonyan megvalósítható. A vidéki jelenlét számukra ezzel együtt is korlátozott, mert az infrastrukturális hiányosságokon túl a kortárs kultúra terjesztése helyi szakmai felkészültséget is igényel. A helyi kínálattól eltérő művészeti törekvéseket fokozatosan, a helyi adottságokat figyelembe véve lehet csak bemutatni. Ezt a célt az adott befogadóhely közművelődési, közönségszervezési és kultúraformáló tevékenységének megerősítésén keresztül tartjuk megvalósíthatónak.

Az országos forgalmazást támogató, leginkább a közérthetőbb, népszerű műfajú előadások terjesztését preferáló **Déryné Program** nem oldja meg a problémát: a független produkciók eltérő esztétikája ritkán szólítja meg a program kurátorait, így a legtöbb vidéki befogadóhely számára továbbra is ismeretlen terület. A **kiválasztási folyamat finomhangolását** követően a Déryné Program adatbázisa és kapcsolati hálója azonban hozzájárulhat a jövőben egy organikusabb, kiegyensúlyozottabb mobilitási hálózat kialakításához és a közönségbázis kiterjesztéséhez.

A belföldi mobilitás leghatékonyabb módja önálló befogadó infrastruktúrák és szervezetek fejlesztése, amelyek kettős célt szolgálnak:

- a helyi – meglévő vagy új – művészeti kezdeményezések aktív támogatását;
- valamint más városokban létrejött produkciók rendszeres bemutatását.

Amint azt a 4.1.3 pontban részleteztük, befogadóhelyek megerősítésére reálisan azokban a nagyvárosokban látunk esélyt, ahol felsőfokú képzés folyik, és ahol már most is léteznek alternatív kulturális törekvések. Azokon a településeken, ahol még nincs megfelelő infrastruktúra, de érzékelhető a nyitás szándéka, ott első körben a helyi kezdeményezések felkarolása és támogatása a cél – például progresszív fesztiválok vagy rezidencia programok formájában. A befogadóhelyek alkalmi **bemutatók** helyszínei, a **fesztiválok** időben koncentrált programot kínálnak, a **rezidenciák** és **workshopok** pedig megalapozhatják a helyi közönséggel való kapcsolatépítést. Hogy melyik forma és mikor kap hangsúlyt, azt a város kulturális környezete és a helyi kulturális szervezők határozzák meg.

A támogatások hosszú távú célja a helyi közösségek és kezdeményezések fokozatos kiépülésének és megerősödésének elősegítése. A támogatott szervezeteknek törekedniük kell arra, hogy a helyi politikai és kulturális vezetés felismerje az általuk képviselt értékeket és **közösségépítő potenciált**. Ezzel az önkormányzatokat **érdemi pénzügyi szerepvállalásra** ösztönözzük, és mert fontos, hogy ennek kultúrája hosszú távon kialakuljon. A program gondozása szorosan tud kapcsolódni a **minisztérium kulturális vidékfejlesztési koncepciójába**. Lásd még: [4.1.3 Területi hozzáférés és regionális kulturális központok](#)

7.2 Kulturális export és nemzetközi jelenlét

A kulturális export **nemzetközi jó gyakorlata** jellemzően a **meghívásalapú modellre** épül, amelyben a küldő ország pályázatai az utazási költségek fedezetét biztosítják. Ez a - változó intenzitással és forrással működő - rendszer az elmúlt évtizedekben lehetővé tette számos független társulat és előadás nemzetközi bemutatkozását. A független előadó-művészet a kilencvenes évektől kezdve a magyar kulturális export meghatározó részévé vált, köszönhetően a produkciók méretének, adaptálhatóságának, valamint a társulatok rugalmasságának és nemzetközi kapcsolatrendszerének.

A kulturális export ösztönzésének bevált nemzetközi módja **az előadó-művészeti platformok és showcase-fesztiválok** szervezése. A számtalan hazai kezdeményezés közül jó példa erre a Trafó által 2008 óta két évente megrendezett **DunaPart**, amely a kortárs magyar előadó-művészeti szcéna feltörekvő alkotóinak és háttérintézményeinek bemutatását, nemzetközi piacra lépésük támogatását és szakmai kapcsolataik bővítését célozza. Az ilyen, kifejezetten nemzetközi szakmai közönség számára szervezett események lehetővé teszik, hogy külföldi művészeti vezetők és fesztiválszervezők koncentrált formában ismerkedjenek meg a válogatott helyi kínálattal.

A külföldi részvétel ösztönzésére a leggyakoribb támogatási formák a vendégek szállásának, a belépőknek és a produkciós **költségeknek az átvállalása a programsorozatot szervező ország részéről**. A hatékony kulturális exportot elősegítő rendezvények megvalósítását azonban gyakran akadályozza a visszatérő forráshiány. A tudatosabb exportstratégia kialakításához elengedhetetlen az érintett minisztériumok és a hazai kortárs szcéna közötti szoros, összehangolt együttműködés, valamint egy, a **közös érdekeket világosan megfogalmazó és átlátható támogatási rendszer** létrehozása.

Egy hatékony kulturális exportstratégia hármast célt szolgál: egyrészt a protokolláris és kultúrdiplomáciai események kiemelt megszervezését, másrészt a szórvány magyarság kulturális kötődésének és érdeklődésének fenntartását, harmadrészt pedig a befogadó országok kultúrafogyasztó közönségének megismertetését a magyar előadó-művészet kortárs és innovatív eredményeivel. E cél harmadik elemének erősítése **érdemben erősítene Magyarországot kulturális jelenlétét és országimázsát** a nemzetközi térben.

A stratégia megvalósításában kulcsszerepet játszhat a **Liszt Intézetek** hálózata, amely bár régóta működik, a független szcéna exporttevékenységének támogatásában egyenetlen és korlátozott hatékonyságot mutat.

Az intézetek helyismerete – és annak tudatos, aktív bővítése – kiemelt szerepet vállalhat az adott ország helyi intézményeivel és szakmai hálózataival kialakított partnerségekben, valamint olyan szakmai együttműködések **támogatásában, amelyek túlmutatnak az eseti megjelenéseken, és erősítik a magyar előadó-művészet nemzetközi beágyazódását.** Egy megújult, hatékony kulturális exportstratégia kidolgozásában szívesen ajánljuk fel szakmai tapasztalatainkat, valamint a független terület kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerének bevonását.

7.3 Alkotói pályák - mobilitás rendszeren belül és kívül

7.3.1 Integráció a kőszínházi rendszerbe

A független előadó-művészeti alkotók számára a kőszínházi struktúrába történő belépés a szakmai életpálya egyik lehetséges és legitim iránya. Az intézményi működés stabil finanszírozási és infrastrukturális hátteret, valamint szélesebb közönségelérést biztosíthat, miközben a kőszínházak számára a független szféra innovatív alkotói szemléletet és rugalmas munkamódszereket kínál.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az autonóm, projektalapú és horizontális működésből a hierarchikus, repertoár- és struktúra alapú intézményi rendszerbe való átmenet ugyanakkor nem csupán szakmai, hanem szervezeti és működési kihívásokkal is jár. A kőszínházi modell lehetővé teszi független alkotók bevonását, ez azonban jellemzően eseti együttműködések formájában valósul meg. Az integráció így többnyire egyéni életpályák mentén valósul meg, nem pedig kiszámítható, rendszerszintű átjárhatóság formájában.

Az átjárhatóság ugyanakkor nem egyirányú: a kőszínházi struktúrában dolgozó alkotók is rendszeresen jelen vannak a független szcénában önálló produkciók, projektalapú együttműködések, vagy kísérleti munkák keretében. A két szféra közötti kölcsönös mozgás a szakmai megújulás egyik lényeges forrása.

A hosszabb távon fenntartható mobilitás érdekében indokolt olyan **intézményes eszközök kialakítása**, amelyek strukturált keretek között támogatják az együttműködést. Ilyenek lehetnek például kőszínházi rezidenciaprogramok, célzott koprodukciós konstrukciók, vendégalkotói státuszok, valamint dedikált mobilitási források.

7.3.2 Újratervezés a független szférán belül

A független szcénán belüli visszalépés vagy újratervezés általában kisebb léptékű működést jelent, de lehetőséget ad az alkotói megújulásra, új együttműködések kialakítására és a szakmai profil frissítésére. Ehhez stabil és kiszámítható anyagi háttérre van szükség. Az új pályázati rendszerben bevezetett többéves működési támogatások éppen ezt biztosítják: időt adnak a szervezet átgondolására, az alkotói fókusz újrendezésére és egy fenntarthatóbb működési forma kialakítására.

7.3.3 Kiemelt státusz

A kiemelt minősítés sokak számára lehet vonzó szakmai cél, ugyanakkor a státusz megszerzésének és fenntartásának feltételei és háttere jelenleg nehezen átláthatóak, és a szabályozási környezet erősen centralizált. A kategóriába jelenleg 48 szervezet tartozik: 35 önkormányzati fenntartású színház, 7 közszolgáltatási szerződéssel rendelkező színházművészeti szervezet és 6 közszolgáltatási szerződéssel rendelkező táncművészeti szervezet.

Lásd még: [Az előadó-művészeti szervezetek hatályos minősítése és nyilvántartása](#)

A normatív jellegű, stabil állami támogatás még a pályázati rendszereknél is kevésbé veszi figyelembe a tényleges művészi teljesítményt, az innovációt, a társadalmi beágyazottság erősítését, vagy a közönség elérését. A nyilvános és egyértelmű kritériumrendszer hiánya miatt a státusz megtartásának feltételei sem átláthatóak, ami gyengíti a konstrukció szakmai legitimitációját.

A gyakorlat ráadásul azt mutatja, hogy a kiemelt státusz nem jelent automatikus és teljes körű működési finanszírozást, így az ebbe a kategóriába tartozó szervezetek jelentős része további pályázati forrásokra is támaszkodik. Ugyanakkor a szabályozás lehetővé teszi számukra a pályázati részvételt akkor is, ha működésük finanszírozása egyébként biztosított, ami a támogatási rendszer erőforrásainak elosztása szempontjából a kulturális forrásokhoz való hozzáférés aránytalanságát eredményezi.

Kritikánk a kiemelt státusz kritériumainak és szabályzásának következtelenségeire, valamint a rendszer dinamizmusának hiányára vonatkozik. **A konstrukció zártsága** összességében nem a megújulást, a kísérletezést és a szakmai mobilitást ösztönzi, hanem a meglévő intézményi struktúrák konzerválását és a központi hierarchia stabilizálását szolgálja.

Indokolt a kiemelt kategória **transzparens, világos kritériumokra épülő integrálása** a támogatási rendszerbe. A státusz **időben korlátozott, felülvizsgálható konstrukcióként** szolgálhatná a kiemelkedő művészeti teljesítményt nyújtó társulatok és intézmények támogatását. Ennek alapfeltétele a kiszámítható szabályozás, az átláthatóság és a szakmai autonómia következetes érvényesítése.

Javasoljuk a minősítési rendszer újragondolását, a 3 kategória további cizellálását (az Előadóművészeti tv. bevezetésekor 6 kategória volt), tekintettel arra, hogy a fenntartó nélkül működő színházak és táncszínházak nagyon különböző módon és mértékben működnek, nehezen sorolhatóak egy kategóriába és ez nem ad lehetőséget a fejlődésre, az előremenetelre és a frissülésre, az organikus bekerülésre sem.

Fontosnak tartjuk, hogy a már több mint 10-20 éve folyamatosan és kiemelkedő szakmai minőségben működő szervezeteket szakmai alapon, transzparensen, egyértelmű feltételek és elvárások mentén emeljük ki az ún. Egyéb kategóriából és számukra fejlődési lehetőséget, előrelépési perspektívát nyújtson majd egy módosított Színházi tv.

7.3.4 Művészi és gazdasági önállóság

Néhány társulat működése jól példázza, hogy hosszú távú, tudatos művészeti és szervezeti építkezéssel a független lét gazdasági értelemben is stabilizálható. E társulatok mára jelentős mértékben képesek piaci bevételekre támaszkodva fenntartani működésüket, miközben megőrizték művészi autonómiájukat.

Ez a modell nem általánosítható a teljes független szférára, hiszen speciális alkotói profilhoz, erős közönségbázishoz és hosszú távú brandépítéshez kötődik. Ugyanakkor rámutat arra, hogy a függetlenség nem szükségszerűen azonos az anyagi kiszolgáltatottsággal. A közönségre és saját bevételekre épülő működés – megfelelő szakmai és menedzsment kapacitás mellett – reális alternatívát jelenthet, és fontos referenciapontként szolgálhat más alkotói közösségek számára is.

8. A MODELL BEVEZETÉSÉNEK VÁRHATÓ HATÁSAI

A támogatási rendszer átalakítása elsődlegesen stabilizáló és fejlesztési céllal született. A művészeti területek általános tapasztalata, hogy a rendszerszintű változások pozitív hatásai nem azonnal, hanem hosszabb távon válnak érzékelhetővé. A rendszerváltozást követő időszak kiemelkedő eredményeit is hosszan tartó érési folyamatok előzték meg. Az ezt megalapozó feltételrendszer azonban az elmúlt másfél évtizedben drasztikusan leépült, ami súlyos károkat okozott a szektornak, és meggyengítette a független magyar színházi és táncélet szervezeti és szakmai háttérét.

A fejlődés ezúttal sem egyik napról a másikra lesz érzékelhető, ugyanakkor az új, átgondoltabb finanszírozási struktúra lehetőséget teremt a negatív folyamatok megfordítására. A megújulás várhatóan két szakaszban megy végbe: az első időszakban intenzív mennyiségi növekedés lesz tapasztalható, ami a megnövekedett forrásoknak és a kiszámítható támogatási feltételeknek köszönhető. Ezt követően – a szektor belső átrendeződésével párhuzamosan – fokozatos minőségi erősödés várható: **új tehetségek megjelenése, valamint a szakmai színvonal általános javulása**. Az átlátható és stabil finanszírozás közvetett módon erősítheti a művészi kockázatvállalást és bővítheti az alkotói sokszínűséget.

A vidéki kulturális élet megerősítése különösen fontos. Sok korábbi kezdeményezés forráshiány miatt megszűnt vagy vegetál, ezért szükséges a helyi aktivitás, valamint a kísérleti, közösségépítő és hálózatos projektek támogatása. Mindez nemcsak az innovációt erősítheti, hanem a **kulturális alapú közösségfejlesztés** meghatározó tényezőjévé is válhat. A cél nem pusztán a jelenlegi helyzet kezelése, hanem egy **önfenntartó, innovatív vidéki kulturális környezet** tudatos és fokozatos kiépítése. Várható, hogy a pályázati felhívások kezdetben mérsékelt, majd egyre élénkülő érdeklődést váltanak ki, ami idővel lehetőséget teremt a minőségi szelekcióra és a hosszú távon **fenntartható működési modellek** kialakulására. Ha e folyamat következetesen megvalósul, a vidéki kulturális élet ismét **a helyi közösségek kreatív energiáinak** természetes közegévé válhat. A vidéki kulturális ökoszisztéma megerősítése így nemcsak **a régiók kulturális önállóságát** erősítené, hanem a teljes hazai előadó-művészeti szféra megújulásának is egyik hajtóereje lehetne.

A javasolt finanszírozási modell bevezetése a jelenlegi támogatási rendszer részleges átalakításával és a működési támogatások kiszámíthatóbb szerkezetének kialakításával valósítható meg. A cél nem egy teljesen új intézményi struktúra létrehozása, hanem egy olyan finanszírozási rendszer kialakítása, amely stabil működési keretet biztosít a független előadó-művészeti szervezetek számára, miközben illeszkedik a meglévő kulturális támogatási struktúrákhoz.

MELLÉKLETEK

I. A pályázati rendszer új struktúrája

A támogatási rendszer új struktúrája a független alkotók élet- és pályáivének különböző szakaszaihoz igazodva differenciált támogatási kategóriákat határoz meg. A cél olyan finanszírozási formák biztosítása, amelyek az adott pályaszakaszhoz illeszkedve kiszámítható működést és fenntartható alkotói jelenlétet tesznek lehetővé. A támogatási rendszer pályázat alapú és egységesen bírálódik el. **Az alábbi kategóriák részleteinek véglegesítése a pályázati kiírás összeállítását megelőző egyeztetés alapján kerül sor.**

1. Alkotói kategóriák

1.1 Alkotói (kutatói) támogatás

Időtartam: max. 3-12 hónap

Célja: Az alkotói munka előkészítési fázisának támogatása, beleértve a kutatómunkát is.

Leírás: Hasonlóan a filmes gyakorlatokhoz, az előadó-művészeti produkciók előkészítését is gyakran megelőzi egy intenzív kutatási fázis. Ennek célja, hogy a projekt kiindulópontja kellően megalapozott és meggyőző legyen, így egy későbbi produkciós pályázat a kuratórium számára biztosabb alapokon nyugvó döntést tegyen lehetővé.

Teljesítendő kritériumok:

- Írásos összefoglaló benyújtása és nyilvános prezentálása.
- Nem jogi személyiségű pályázó esetén pénzügyi lebonyolító

Modellezett támogatási összeg: Minimum bázisösszeg /hó

1.2 Produkciós támogatás

Célja: egy konkrét produkció létrehozása

Támogatási intenzitás: min. 80%, max. 100% (kuratóriumi döntés)

Teljesítendő kritériumok:

- Befogadó nyilatkozat pénzügyi garanciával (bemutató+2 utánjátás)
- Nem jogi személyiségű pályázó esetén pénzügyi lebonyolító

Modellezett támogatási összeg: produkciós és adminisztrációs költségek

1.3 Tandem strukturális támogatás

Célja: A Tandem támogatás az eddigi működési támogatás alternatívája azzal, hogy 2 fő (statisztikai létszám) részére folyamatos támogatással számol a pályázati időszak egészére.

Időtartam: 1 év

Támogatási intenzitás: 80% (színházi nevelési szervezet esetén 100%)

Teljesítendő kritériumok:

- Regisztrált előadó-művészeti szervezet
- Legalább 1 új bemutató és 3 művészeti projekt⁷ vagy
- legalább 1 új bemutató és 1 korábban bemutatott előadás továbbjátása vagy
- legalább 2 új bemutató megvalósítása;
- a pályázó évente legalább 15 egész estés, önállóan meghirdetett, a produkciót megvásárló fél vagy a pályázó által realizált jegybevétel ellenében, vagy a pályázó részére fizetett szolgáltatási díj ellenében játszott előadást tart;

⁷ Workshopok, művészeti akciók, tematikus estek, társadalmi, oktatási, közösségi projektek

- a pályázó jegyértékesítési riporttal igazolt össznézőszáma legalább XX fő⁸, ebből az előadások nézőszáma (amennyiben művészeti projektet is megvalósít) XX fő.

Modellezett támogatási összeg: 2 egységnyi minimum bázisösszeg/hó + adminisztratív és produkciós költségek

1.4 Kétéves strukturális támogatás

Célja: A kétéves alkotói támogatás célja a társulati lét és működés feltételeinek biztosítása. A támogatási programban részt vevő állandó társalkotók a közös munka érdekében a társulat munkabeosztásához igazítják rendelkezésre állásukat.

1.4.1 Saját játszóhellyel nem rendelkező társulat

Időtartam: 2 év (éves elszámolással)

Támogatási intenzitás: 80% (színházi nevelési szervezet esetén 100%)

Teljesítendő kritériumok:

- Regisztrált előadó-művészeti szervezet
- Legalább 1 új bemutató és 3 művészeti projekt/év vagy
- legalább 1 új bemutató és 2 korábban bemutatott előadás továbbjátszása vagy
- legalább 2 új bemutató megvalósítása.
- a pályázó évente legalább 20 egész estés, önállóan meghirdetett, a produkciót megvásárló fél vagy a pályázó által realizált jegybevétel ellenében, ennek hiányában a pályázó részére fizetett szolgáltatási díj ellenében játszott előadást tart.
- a pályázó éves, jegyértékesítési riporttal igazolt össznézőszáma legalább XX fő, ebből az előadások nézőszáma (amennyiben művészeti projektet is megvalósít) XX fő.
- A művészi munkát folyamatosan foglalkoztatott adminisztratív/gazdasági feladatkört ellátó munkatárs és társulati tagok segítik.
- Teljesített egyéves (Tandem) támogatási ciklus, vagy a korábban teljesített egyéves működési támogatás.

Modellezett támogatási összeg: 7 egységnyi minimum bázisösszeg + adminisztratív, működési és produkciós költségek

1.4.2 Saját játszóhellyel rendelkező társulat

Időtartam: 2 év (éves elszámolással)

Támogatási intenzitás: 80%

Teljesítendő kritériumok:

- Regisztrált előadó-művészeti szervezet;
- legalább 2 új bemutató és 5 művészeti projekt/év vagy
- legalább 2 új bemutató és 2 korábban bemutatott előadás továbbjátszása vagy
- legalább 3 új bemutató megvalósítása;
- a pályázó évente legalább 50 egész estés, önállóan meghirdetett, (vendéjáték esetén a produkciót megvásárló fél vagy a pályázó által realizált jegybevétel ellenében, vagy a pályázó részére fizetett szolgáltatási díj ellenében játszott) előadást tart;
- a pályázó a rendelkezésre álló napok 30%-át nem meghaladóan vendéglőadásokat fogad be.
- a pályázó éves, jegyértékesítési riporttal igazolt össznézőszáma legalább XX fő, ebből az előadások nézőszáma (amennyiben művészeti projektet is megvalósít) XX fő;
- a művészi munkát folyamatosan foglalkoztatott adminisztratív/gazdasági feladatkört ellátó munkatárs, és társulati tagok segítik;
- korábban teljesített egyéves működési támogatás.

Modellezett támogatási összeg: 7 egységnyi minimum bázisösszeg + adminisztratív, működési és produkciós költségek

⁸ A pályázati kiírás összeállításakor meghatározott mérőszám

1.5 Négyéves strukturális támogatás

A négyéves strukturális támogatást az új finanszírozási rendszer bevezetését követő első években pilot jelleggel javasoljuk bevezetni. A támogatás kritériumai megegyeznének a kétéves támogatás feltételeivel.

A tartós bevezetés előtt vizsgálni szükséges a négyéves támogatásra pályázó, valamint a kuratórium által támogatásra érdemesnek ítélt társulatok számát, a középtávon lekötött források arányát a többi pályázati kategóriához képest, továbbá azt is, hogy a támogatási forma milyen hatást gyakorol a rendszer belső dinamizmusára.

Az elképzelések szerint a négyéves támogatás legfeljebb két alkalommal nyerhető el, ezt követően a társulat a Tandem vagy a kétéves támogatási kategóriákban pályázhat újra.

2. Infrastrukturális kategóriák

A költségstruktúra és az állandó működés sajátosságai miatt az infrastruktúra az alkotói kategóriáktól eltérő elbírálást igényel. Ez a rugalmas, ugyanakkor folyamatos jelenléte feltételező terület teremti meg az intézményi és szakmai állandóság feltételeit, biztosítja az ágazat eredményeinek láthatóságát, valamint lehetővé teszi az alkotók szakmai tevékenységének nyomon követhetőségét és ellenőrizhetőségét. A befogadó színházak mellett ide sorolhatóak mindazon háttérszervezetek (produkciós házak, ernyőszervezetek, produkciós irodák) is, amelyek a független előadó-művészeti szektor inkubálását és mentorálását végzik, valamint pénzügyi lebonyolítóként segítik a jogi személyiséggel nem rendelkező alkotókat vagy csapatokat.

Az infrastruktúra **produkciós támogatása** mindhárom kategóriában **éves pályáztatás és beszámolás** alapján történik. A programfinanszírozás lehetséges értékelési szempontjai a következők:

- a művészi program **szakmai színvonala és társadalmi hatása**;
- a befogadóhely **forgalmazási teljesítménye**, például az előadások száma, nézőszáma, vagy multiplikáló tevékenységének (vendégjátékok, turnék) mértéke;
- az intézmény szakmai **irányt mutató, innovatív szerepe** a terület fejlődésében;
- az általa kialakított **új közönségréteg**, különös tekintettel arra, ha kevésbé ismert társulatok előrelépését segíti.

E finanszírozási rendszer lehetőséget ad arra, hogy a kuratórium a többéves cikluson belül évente visszajelzéssel élhessen a pályázó vállalt és teljesített tevékenységével kapcsolatban, támogatva ezzel egy esetleges korrekció lehetőségét. Ez egyrészt ösztönözheti a szakmai fejlődést, másrészt visszacsatolást ad a szereplők munkájáról.

2.1 A befogadó színház

A befogadó színházak **működtetésének** finanszírozása fennállásuk időtartama alapján három kategóriába sorolható:

- 3-5 éve működő szervezetek: **éves** pályáztatás
- 5-10 éve működő szervezetek: **kétéves** támogatás, éves elszámolással
- 10+ éve működő szervezetek: **max. négyéves** támogatás, éves elszámolással

Finanszírozásuk kiszámíthatósága a független előadó-művészeti szcénát támogató rendszer egyik kulcseleme. A finanszírozási mechanizmusnak egyidejűleg kell ösztönöznie a **racionális és átlátható gazdálkodást**, elősegítenie az **alkotói fejlődést** és a szakmai **mobilitást**, valamint biztosítani az előadások és projektek **közönséghez való eljuttatását**.

Alapvető feladatai:

- Produkciók, művészeti és közösségi projektek, valamint színházi nevelési foglalkozások befogadása és forgalmazása, továbbá fesztiválok, szakmai platformok, műhelymunkák, próbafolyamatok, demonstrációk, rezidenciaprogramok és tréningek számára megfelelő infrastruktúra biztosítása,
- a közönségbázis bővítése, fiatalítása és tudatos nevelése, valamint a műfaj eredményeinek minél szélesebb körű társadalmi elfogadtatása és integrálása, továbbá
- a szakmai környezet változásainak folyamatos elemzése, valamint az ezekhez való rugalmas és reflektív alkalmazkodás.

Működési kritériumai:

- A szervezet **színpadi térrel**, amely alkalmas színházi és/vagy táncelőadások bemutatására, megfelelő nézőtéri kapacitással, valamint a működéshez szükséges állandó szakmai stábbal és technikai felszereléssel (színpadi és irodai) rendelkezik.
- A szervezet vezetője önállóan alakítja ki a szervezet művészeti programját.
- Évente legalább **7 különböző előadó-művészeti szervezetet vagy alkotócsoportot** fogad be, azaz hív meg és tűzi műsorra produkciójukat.
- Egyetlen formáció előadásszáma évente nem haladhatja meg az összes befogadott produkció éves előadásszámának **50%-át**.
- Ha a fenntartó szervezet önálló művészi tevékenységet is folytat, saját produkciót csak az erre a célra pályázott, elkülönített keretéből, a fő tevékenységét nem veszélyeztetve, a befogadó színház fő funkciójára fordított idő **15%-át** nem meghaladóan hozhat létre.
- Évente legalább **7 különböző bemutatót** tart (az első előadás értendő bemutató alatt).
- A pályázó évente legalább **80 egész estés**, önállóan meghirdetett, jegybevétellel rendelkező előadást tart.
- Igazolható **össznézőszáma** a befogadó képesség XX %-a/év.

Támogatási intenzitás: 80%

2.2 A produkciós ház

Alapvető feladatai:

- Műhelymunkák, próbák, munkabemutatók, előadások előkészítése, promotálása, menedzselése;
- produkciók, színházi nevelési foglalkozások, továbbképzési programok, speciális művészi projektek előkészítése és lebonyolítása;
- az alkotói folyamatok komplex szakmai támogatása és fejlesztése;
- infrastrukturális háttér és mentorálás biztosítása kiemelten a pályakezdő alkotók részére;
- a szakmai támogatása eredményeképpen létrejött produkciók továbbjátszási lehetőségeinek felkutatása és szervezése szoros együttműködésben a befogadóhelyekkel;
- kapcsolatrendszerük tudatos, célirányos kiaknázása, különösen a forgalmazás, a hazai és nemzetközi hálózatépítés, illetve partneri együttműködések terén;
- olyan források bevonása, amelyek a független támogatási rendszeren kívül esnek (pl. nemzetközi vagy közösségi finanszírozás);
- a szakmai környezet változásainak folyamatos elemzése, valamint az ezekhez való rugalmas és reflektív alkalmazkodás.

Működési kritériumai:

- Rendelkezik saját infrastruktúrával (próbateremmel) és épülettel, amelyet a tevékenységek céljára folyamatosan fenntart és működtet, valamint a működéshez szükséges állandó szakmai stábot alkalmaz;
- az alkotók próbafolyamatainak, műhelymunkáinak, tréningjeinek, workshopjainak, szakmai találkozóknak színteret biztosít;
- rendelkezésre állási ideje legalább 2000 óra, amelynek legalább 85%-át fő funkciójára köteles fordítani. Ezen belül legalább 300 órát ingyenesen kell biztosítani a minősítéssel nem rendelkező, nyilvántartásba vett és nem vett előadó-művészeti szervezetek, alkotócsoportok és egyéni alkotók számára;
- éves programját önállóan, a házat igénybe vevő formációktól függetlenül alakítja ki;
- évente legalább 4 különböző alkotót, alkotóműhelyt vagy társulatot fogad be (biztosít próba-, illetve munkabemutató helyszínt és műszaki kiszolgálást);
- egy befogadott formáció a fő funkcióra fordított idő legfeljebb 20%-át veheti igénybe;
- ha a produkciós ház bármely alkalmazottja művészi munkát is folytat, akkor a saját produkcióhoz a fő funkcióra fordított idő maximum 10 %-ig veheti igénybe az épületet;
- produkciós (saját bemutató, koprodukció) tevékenységet csak az erre a célra pályázott, elkülönített keretéből, a fő tevékenységét nem veszélyeztetve finanszírozhatja;

- amennyiben a pályázó nyilvános előadások bemutatására alkalmas épülettel rendelkezik, pályázó legalább 20, egész estés, jegybevételrel rendelkező előadást vagy előadó-művészeti tevékenység által megvalósított művészi eseményt tart.

Támogatási intenzitás: 80%

2.3 Produkciós menedzsment szervezetek

A kategória olyan integrált működésű szervezetek megerősítését célozza, amelyek a független előadó-művészeti területen művészeti menedzsment- és produkciós feladatokat egyaránt ellátnak, és ezáltal biztosítják a jogi személyiséggel nem rendelkező alkotók komplex szakmai, adminisztratív és gazdasági támogatását, valamint művészeti projektek létrehozását, bemutatását és forgalmazását. Ez a kategória a korábbi ernyő- és produkciós szervezetek tevékenységének összekapcsolása.

Alapvető feladatai:

- alkotók jogi és gazdasági képviselője;
- pályázatok előkészítése, benyújtása, pénzügyi lebonyolítása és elszámolása;
- előadó-művészeti produkciók létrehozása önállóan vagy koprodukciós együttműködésben;
- produkciók bemutatása, forgalmazása, belföldi és nemzetközi terjesztése;
- szerződések előkészítése és pénzügyi teljesítések biztosítása;
- projektek (platformok, fesztiválok) adminisztratív, szervezési és pénzügyi lebonyolítása és elszámolása;
- szakmai és nemzetközi hálózatépítési tevékenységek;
- új művészeti kezdeményezések fejlesztése és támogatása.

Működési kritériumai:

- legalább 5 egyéni alkotó, alkotócsoporthoz vagy társulat jogi, adminisztratív és pénzügyi képviselője;
- legalább 5 különböző, az általa képviselt egyéni alkotók által létrehozott, és/vagy saját bemutató létrehozása önállóan vagy koprodukciós partnerként, amelyeket – a bemutatót is beleértve - legalább 2-2 alkalommal előad, továbbá legalább 1 művészi projektet szervez, valósít meg évente;
- a pályázó igazolható össznézőszáma legalább XX fő/év, ebből az előadások nézőszáma XX fő/év.

Modellezett támogatási összeg: 1 egységnyi minimum bázisösszeg + adminisztratív, irodai és produkciós költségek

Megjegyzések:

A pályázó a projektek, illetve a képviselt alkotók, alkotócsoporthoz és társulatok művészeti tevékenységéhez kapcsolódó produkciós költségeket elkülönítetten köteles kezelni.

A pályázó jogosult a képviselt alkotók részére nyújtott szolgáltatásai után – a támogatással megvalósuló projektek költségvetésének arányában – menedzsment díjat érvényesíteni.

Az egyéni alkotók kijelentik, hogy a produkciós menedzsment szervezettel fennálló együttműködésük ideje alatt más forrásokra nem nyújtanak be pályázatot.

Támogatási intenzitás: legfeljebb 80%.

3. Regionális támogatások

A **mobilitási alapra** pályázhat bármely minősített vagy minősítéssel nem rendelkező előadó-művészeti, vagy önkormányzati szervezet, amely a meghívott fővárosi vagy nem fővárosi székhelyű szervezet vagy alkotó által létrehozott produkció vagy projekt (oktatási, rezidencia, stb.) fogadására, vagy fesztivál megszervezésére alkalmas hellyel vagy térrel, valamint műszaki és adminisztratív támogatással rendelkezik.

Pályázni lehet

- az alkotók, közreműködők, előadók tiszteletdíjára;
- PR-, reklám- és szervezési költségekre;
- utazási, szállítási és szállásköltségekre;

- a bemutatáshoz szükséges technikai eszközök (hang-és fénytechnika, színpadi berendezések) bérleti díjára a támogatás max. 10%-áig

II. A modellszámítás módszertana

A modell kiindulópontját a **minimum bázisösszeg** jelenti. Az évente, szakmai konszenzus alapján meghatározott – a Független Előadó-művészeti Szövetség (FESZ) által javasolt – minimum bázisérték a rendszer alapparamétere, amely az egész finanszírozási struktúra működését meghatározza.

A cél egy széles alapú, projektközpontú rendszer kialakítása, amelyben a fő mozgástér a projekt szintjén érvényesül, és amely lehetőséget biztosít arra, hogy az elért szakmai eredmények alapján az egyes szereplők a rendszer különböző szintjein felfelé vagy lefelé mozoghassanak.

A tervezés során kiemelt szempont volt a rendszer belső dinamizmusának megőrzése. Ugyanakkor a befogadóhelyek, valamint az egyéb pályázati formák és fesztiválok szerepének teljes körű modellezésére korlátozott lehetőség állt rendelkezésre. A bemutatott modellek ezért elsősorban a forráskeretek végességéből adódó lehetséges elmozdulásokat és ezek rendszerbeli hatásait szemléltetik; e körülmények között a belső dinamikai mozgások fenntartása már korlátozottabb módon jeleníthető meg.

III. A minimum bázisösszeg modellezése

A modellezéshez a 2026-ban hatályos adatokat vettük kiindulásként figyelembe.

minimálbér (2026)*	322 800 Ft
modellezett bázis szorzó	2
bázisösszeg	645 600 Ft

* bruttó, adókedvezmények nélkül

• A pénzügyi teljesítés alternatívái

Alkalmazott, vagy bejelentett magánszemély	
Teljes bérköltség	645 600 Ft
Szocho (13%)	-74 273 Ft
Bruttó bér	571 327 Ft
TB (18,5%)	-105 696 Ft
Szja (15%)	-85 699 Ft
Nettó bér	379 933 Ft

Átalányadózó e.v.	
Szerződött összeg	645 600 Ft
költséghányad	45%
adóalap	355 080 Ft
TB (18,5%)	-65 690 Ft
Szocho (13%)	-46 160 Ft
Szja (15%)	-53 262 Ft
Nettó honorárium	423 352 Ft

Adószámos magánszemély, vagy tartós megbízási jogviszony	
Teljes bérköltség	645 600 Ft
Szocho (13%)	-74 273 Ft
Bruttó bér	571 327 Ft
költséghányad	10%
adóalap	514 195 Ft
TB (18,5%)	-95 126 Ft
Szja (15%)	-77 129 Ft
Nettó kifizetés	399 072 Ft

EKHO-s szerződés	
Szerződött összeg	645 600 Ft
Szja (15%)	-96 840 Ft
Nettó kifizetés	548 760 Ft

- **A pénzügyi teljesítés alternatíváihoz arányosított szorzó**

	szorzó	bázisösszeg	nettó kifizetés	próbpénz
<i>Alkalmazott, vagy bejelentett magánszemély</i>	2	645 600 Ft	379 933 Ft	-
<i>Adószámos magánszemély, vagy tartós megbízási jogviszony</i>	1,9	613 320 Ft	379 119 Ft	7 050 Ft
<i>Átalányadózó e.v.</i>	1,79	577 812 Ft	378 900 Ft	6 642 Ft
<i>EKHO-s szerződés</i>	1,35	435 780 Ft	378 664 Ft	5 009 Ft

- **A modellszámításhoz használt súlyozott átlagszorzó**

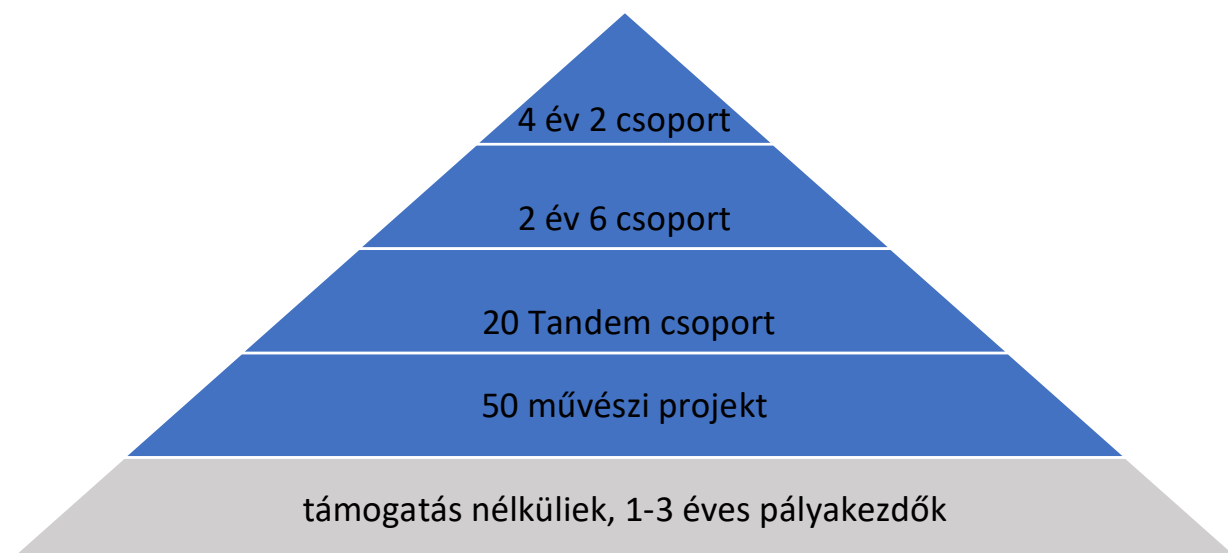
	szorzó	súlyozás	
<i>Alkalmazott</i>	2	10%	0,2000
<i>Adószámos magánszemély</i>	1,9	5%	0,0950
<i>Átalányadózó e.v.</i>	1,79	80%	1,4320
<i>EKHO-s szerződés</i>	1,35	5%	0,0675

Súlyozott átlagszorzó **1,7945**
 Súlyozott, átlagolt bázisösszeg (bruttó) 579 265 Ft

IV. A Dologidő modell ábrája

Alkotói finanszírozás első modell

(arányos és alapvetően széles alapú piramis, a hangsúly az alsó két szinten van)

A modell ötszintes struktúrára épül. Az alsó, egyben belépő szintet a strukturális támogatásra még nem jogosult, pályakezdő alkotók alkotják. Az előrehaladás szintről szintre, lépcsőzetesen történik: egy adott szint kizárólag az azt megelőző szint teljesítését követően érhető el. A rendszer ugyanakkor lefelé irányuló átsorolást is lehetővé tesz valamennyi szintről.

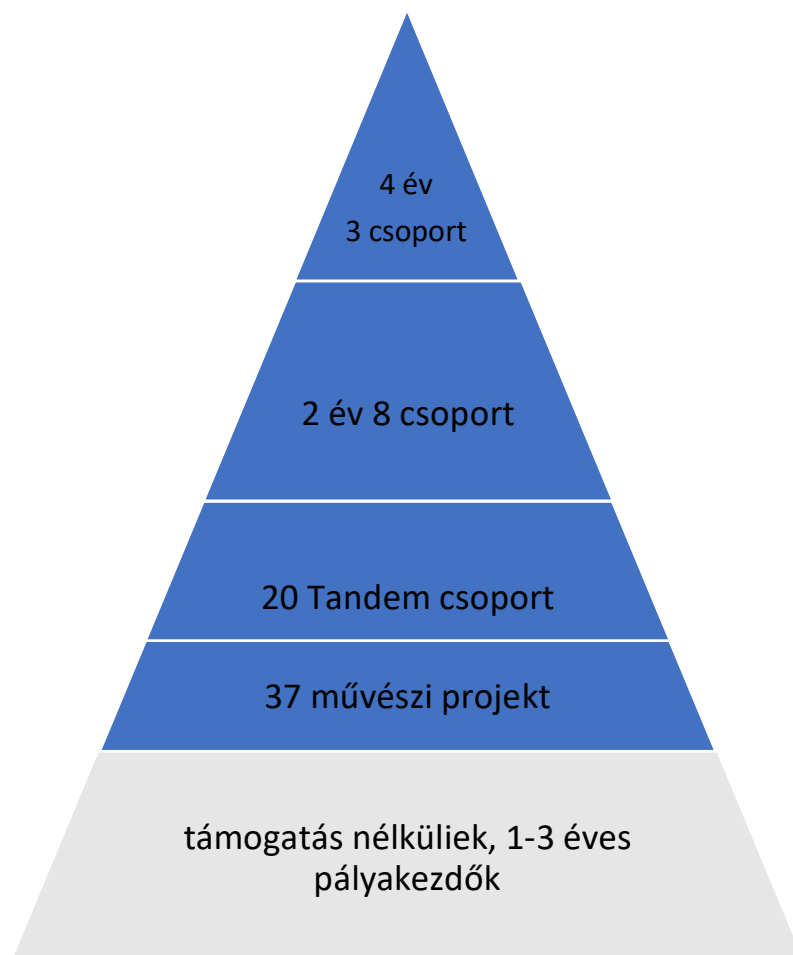
A szintek közötti mozgást – beleértve az adott szinten maradást is – a művészeti teljesítmény szakmai értékelése határozza meg. E döntéseket az aktuális kuratórium hozza meg, a szintekhez rendelt támogatási időtartamok figyelembevételével. Az egyes szintekhez kapcsolódó időhorizontok egyúttal meghatározzák a lehetséges előrelépési és visszalépési útvonalakat.

Az időtartamok bináris logika mentén kerültek meghatározásra annak érdekében, hogy a szintek közötti átjárások időben összehangoltak legyenek. A négyéves támogatás egymást követően legfeljebb két alkalommal ítéltető meg. Ezt követően az alkotó Tandem, vagy kétéves támogatást pályázhat, a négyéves támogatási formába való visszalépésre csak egy újabb, legalább négyéves időszak elteltével nyílik lehetőség.

A támogatási szintek közötti különbségek elsősorban nem a támogatás mértékében, hanem annak időhorizontjában jelennek meg. Ennek célja a rendszer folyamatos megújulásának és dinamizmusának fenntartása, valamint a többéves támogatások intézményi „bemerevedésének” elkerülése.

Alkotói finanszírozás második modell

(csúcsosabb piramis, a többéves támogatottak súlya nagyobb a rendszerben)

Ha a többéves támogatások aránya növekszik, az szükségszerűen forráselvonással jár más szintek rovására, feltéve, hogy a pályázati keret összköltségvetése változatlan marad. A rendszer belső dinamikáját így elsősorban az egyes szintek egymáshoz viszonyított nagyságrendi arányai határozzák meg.

V. Indikátorok

1) A támogatási rendszer teljesítményének kulcsmutatói

Szakmai és működési indikátorok

Indikátor megnevezése	Definíció	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Támogatott előadó-művészeti szervezetek száma	Nktv. szerinti nyilvántartott és minősített szervezetek	Előadó művészeti szervezetek hatósági nyilvántartása	havi	Pest Vármegyei Kormányhivatal, Hatósági Osztály
Támogatott alkotók száma	Jogi személyiséggel nem rendelkező alkotók, lebonylítóval	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Új bemutatók száma	Első nyilvános előadásként bejelentett produkiók	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Előadásszám	Jegybevételel vagy szolgáltatási díjjal igazolt esemény	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Igazolt össznézőszám	Jegyértékesítési riport alapján	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Teljesítési arány	Vállalt / teljesített szakmai programok aránya	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Támogatás visszavonási aránya	Megszakított vagy részben visszavont támogatások	Pályázati adatbázis	éves	NKTk
Folyamatos foglalkoztatás	Legalább 12 hónapra szerződötetett munkavállalók	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Külső forrás bevonása	Állami támogatáson kívüli bevételek aránya	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Közönségfejlesztési tevékenység	Oktatási, közösségi, drámapedagógiai programok	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk

Területi és mobilitási indikátorok

Indikátor megnevezése	Definíció	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Nem fővárosi előadások aránya	Budapest közigazgatási határán kívüli események	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Külföldi előadások száma	Magyarországon kívüli események	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Vidéki befogadóhelyek száma	A fellépővel szerződéses partnerségben működő helyszínek	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Mobilitási támogatással megvalósult események	NKA belföldi mobilitási alap terhére	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTk
Többszöri együttműködés	Azonos befogadó-alkotó páros legalább 2 alkalommal	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek
Regionális lefedettség	Legalább 3 különböző régió érintettsége	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ Kult.stat.

Infrastrukturális indikátorok

Indikátor megnevezése	Definíció	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Befogadói helyi kihasználtság	Működési idő / tényleges használat	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTK
Produktív házak rendelkezésre állási ideje	Éves óraszám	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTK
Ingyenes szakmai kapacitás	Minősítéssel nem rendelkező szervezetek részére	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTK
Befogadott szervezetek száma	Egyedi alkotók, társulatok	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTK
Multiplikátor-hatás	Vendégjátékok, továbbjársások	Támogatotti beszámolók	éves	Támogatott szervezetek/ NKTK

2) Belföldi mobilitás és forgalmazás

Kimeneti indikátorok

Indikátor megnevezése	Definíció	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Belföldi vendégjátékok száma	Vidéki helyszíneken megvalósult független előadások száma	Támogatotti beszámolók	Éves	Támogatott szervezetek/ NKTK
Részt vevő települések száma	A programba bevont vidéki települések száma	Programnyilvántartás	Éves	NKTK
Támogatott befogadói helyek száma	Állandó vagy megerősített befogadói helyek száma	Szerződések, beszámolók	Éves	NKTK
Fesztivál- és rezidenciaprogramok száma	Megvalósult programok száma	Programjelentések	Éves	Támogatott szervezetek
Részt vevő független társulatok száma	A programban megjelenő független alkotók és társulatok	Pályázati adatok	Éves	NKTK

Eredményindikátorok

Indikátor megnevezése	Definíció	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Független előadások aránya (%)	Független produkciók aránya a befogadói helyek éves kínálatában	Programtervek	Éves	Befogadói helyek
Ismétlődő együttműködések száma	Azonos befogadói-társulat kapcsolat legalább két évben	Szerződések	Kétéves	NKTK
Előadásszám produkciónként	Egy produkció vidéki előadásainak átlagos száma	Beszámolók	Éves	Támogatott szervezetek
Helyi közönség aránya (%)	Helyi lakosok aránya a nézőszámokon belül	Jegyértékesítési adatok	Éves	Befogadói helyek
Önkormányzati hozzájárulás aránya (%)	Helyi források aránya a teljes költségvetésben	Pénzügyi beszámolók	Éves	Önkormányzat / NKTK

Hatásindikátorok

Indikátor megnevezése	Definíció	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Stabil befogadói helyek száma	Legalább 3 éve folyamatos programmal működő helyek	Programnyilvántartás	Négyéves	NKTK / Minisztérium
Helyi kulturális szervezetek megerősödése	Új vagy stabilizálódott szervezetek száma	Szervezeti beszámolók	Négyéves	Minisztérium
Területi lefedettség bővülése	Bevont települések számának növekedése	Összesített adatbázis	Négyéves	NKTK
Önkormányzati szerepvállalás intézményesülése	Költségvetési sor vagy együttműködési megállapodás megléte	Önkormányzati dokumentumok	Négyéves	Minisztérium

Horizontális (minőségi) indikátorok

Indikátor megnevezése	Értékelési szempont	Adatforrás	Mérési gyakoriság	Felelős
Szakmai sokszínűség	Műfaji és alkotói diverzitás	Szakmai értékelések	Kétéves	Független szakértők
Innovációs tartalom	Új formátumok, módszerek megjelenése	Projektleírások	Kétéves	Kuratórium
Helyi beágyazottság	Partnerségek, közösségi kapcsolatok	Beszámolók	Kétéves	NKTK
Fenntarthatósági tervek minősége	Közép- és hosszú távú működési tervek	Pályázati anyagok	Kétéves	Kuratórium

3) A kuratórium(ok) működése és eredményessége

Indikátor megnevezése	Mit mér?	Mérőszám	Adatforrás
Döntéshozatali átfutási idő	A pályázatok elbírálásának gyorsasága	Beérkezéstől döntésig eltelt napok száma	Pályázatkezelő rendszer adatai
Értékelési szempontok következetessége	A szakmai döntések koherenciája	Pontszámok szórása, indokolások tartalomelemzése	Értékelőlapok, döntési dokumentáció
Konszenzusos döntések aránya	A testületi együttműködés minősége	Egyhangú vagy minősített többséggel hozott döntések aránya (%)	Jegyzőkönyvek
Forráselosztás pályázati kategóriánkénti megoszlása	A támogatások szakmai egyensúlya	Támogatási összegek pályázati kategóriánkénti aránya (%)	Támogatási adatbázis
Területi megoszlás	A decentralizáció mértéke	Fővárosi és vidéki támogatások aránya (%)	Kedvezményezett adatok, székhely szerinti bontás
Új belépők aránya	A rendszer nyitottsága	Első alkalommal támogatott pályázók aránya (%)	Előző évek támogatási listái, pályázói nyilvántartás
Támogatási koncentráció	A forráselosztás kiegyensúlyozottsága	Legnagyobb 10% által elnyert forrás aránya (%)	Támogatási adatbázis
Megvalósulási arány	A döntések eredményessége	Sikeresen lezárt projektek aránya (%)	Szakmai és pénzügyi beszámolók
Közönségelérés	A támogatások társadalmi hatása	Támogatott programok össznézőszáma	Pályázati beszámolók, statisztikai jelentések
Pályázói elégedettség	A működés megítélése	Elégedettségi index vagy átlagpontszám	Kérdőíves felmérés
Átláthatósági szint	Intézményi legitimitáció	Nyilvános döntések és indokolások aránya (%)	NKA honlapon közzétett dokumentumok
Összeférhetlenségi megfelelés	Etikai és jogi megfelelés	Bejelentett és kezelt összeférhetlenségi esetek száma	Összeférhetlenségi nyilatkozatok, belső ellenőrzési jelentések

VI. A támogatási rendszer alakulása számokban

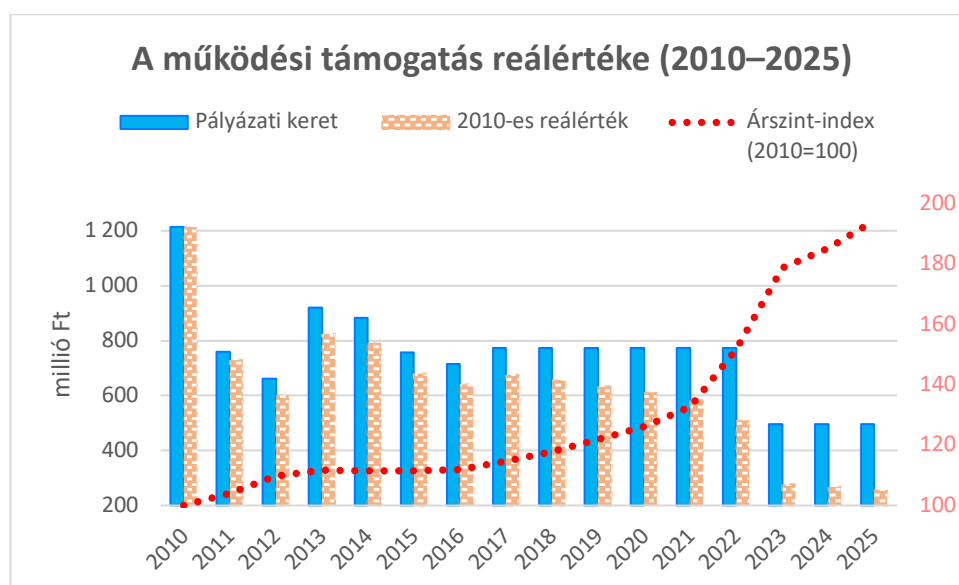
1) A működési pályázati keret reálértékének alakulása 2010-2025

Az alábbi adatok hűen szemléltetik a független előadó-művészeti terület finanszírozási háttérének változását. A táblázat a működési támogatások éves pályázati keretének reálértékét mutatja 2010 és 2025 között, vagyis azt, hogy az egyes években megítélt nominális összegek 2010-es árszinten számolva mekkora tényleges vásárlóerőt képviselnek.

A KSH által kimutatott, 2010 és 2025 közötti 94,3%-os kumulatív infláció alapján megállapítható, hogy a 2025. évi 495 millió Ft-os pályázati keret 2010-es árszinten számolva hozzávetőleg 255 millió Ft-nak felel meg. Ez az összeg a 2010-es támogatási szint vásárlóerejének mintegy **egyötödét** jelenti. Másképpen fogalmazva: a 2010-es pályázati keret inflációval korrigált értéke 2025-ben 2,361 milliárd forint lenne.

Összességében a vizsgált időszakban nem csupán a pályázati keret nominális stagnálásáról vagy csökkenéséről beszélhetünk, hanem annak jelentős, strukturális reálérték-vesztéséről is. Ez a visszaesés nem pusztán statisztikai adat, hanem a független előadó-művészeti szféra működési kapacitásának és szakmai mozgásterének drámai beszűkülését jelenti. Korrekciója a terület fennmaradása és megújulóképesége érdekében **halaszthatatlan beavatkozást** igényel.

Év	Pályázati keret	2010-es reálérték	Árszint-index (2010=100)
2010	1 215	1 215	100,00
2011	759	730	103,93
2012	661	602	109,83
2013	921	824	111,75
2014	882	791	111,50
2015	758	680	111,43
2016	716	640	111,88
2017	773	675	114,53
2018	773	656	117,91
2019	773	634	121,92
2020	773	613	126,04
2021	773	583	132,55
2022	773	509	151,81
2023	495	277	178,60
2024	495	267	185,11
2025	495	255	194,24

Forrás: KSH fogyasztói árindex

2) Budapest/vidék működési pályázati forrásmegosztás 2020-2025

A 2020-ban Budapest Főváros Önkormányzata és a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) között létrejött megállapodás alapján a működési pályázati források megosztásra kerültek Budapest és a vidéki szervezetek között. A nem budapesti források elosztására a miniszter egy külön kuratóriumot jelölt ki.

Az alábbi adatsorok a 2020 utáni időszak működési pályázati forrásmegosztását, valamint a benyújtott és támogatott pályázatok alakulását mutatják be.

2020	pályázók száma		pályázott összeg		pályázati keret		forrás/igény	
	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék
Színház I.	32	20	648 873 216 Ft	261 410 583 Ft	260 000 000 Ft	129 800 000 Ft	-69%	-75%
Színház II.	7	11	178 034 400 Ft	262 914 830 Ft				
Tánc	17	6	249 005 000 Ft	85 680 622 Ft	146 000 000 Ft	40 000 000 Ft	-41%	-53%
Forgalmazói	14	8	355 483 915 Ft	188 024 800 Ft	127 500 000 Ft	70 000 000 Ft	-64%	-63%
összesen	70	45	1 432 396 531 Ft	798 030 835 Ft	533 500 000 Ft	239 800 000 Ft	-63%	-70%

2021	pályázók száma		pályázott összeg		pályázati keret		forrás/igény	
	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék
Színház I.	36	26	648 603 293 Ft	432 502 184 Ft	260 000 000 Ft	129 800 000 Ft	-74%	-70%
Színház II.	14	14	362 580 000 Ft	343 300 000 Ft				
Tánc	17	12	272 038 900 Ft	167 170 899 Ft	146 000 000 Ft	40 000 000 Ft	-46%	-76%
Forgalmazói	17	13	330 611 444 Ft	310 626 900 Ft	127 500 000 Ft	70 000 000 Ft	-61%	-77%
összesen	84	65	1 613 833 637 Ft	1 253 599 983 Ft	533 500 000 Ft	239 800 000 Ft	-67%	-81%

2022	pályázók száma		pályázott összeg		pályázati keret		forrás/igény	
	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék
Színház I.	34	20	710 033 589 Ft	309 856 674 Ft	260 000 000 Ft	129 800 000 Ft	-70%	-58%
Színház II.	7	10	149 317 000 Ft	248 514 188 Ft				
Tánc	18	8	235 701 092 Ft	125 735 651 Ft	146 000 000 Ft	40 000 000 Ft	-38%	-68%
Forgalmazói	12	11	302 516 519 Ft	251 834 930 Ft	127 500 000 Ft	70 000 000 Ft	-58%	-72%
összesen	71	49	1 397 568 200 Ft	935 941 443 Ft	533 500 000 Ft	239 800 000 Ft	-62%	-74%

2023	pályázók száma		pályázott összeg		pályázati keret		forrás/igény	
	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék
Színház	35	28	894 202 405 Ft	533 390 308 Ft	150 000 000 Ft	100 000 000 Ft	-83%	-81%
Tánc	18	10	244 280 649 Ft	102 925 128 Ft	85 000 000 Ft	25 000 000 Ft	-65%	-76%
Forgalmazói	10	7	343 316 740 Ft	118 604 000 Ft	80 000 000 Ft	55 000 000 Ft	-77%	-54%
összesen	63	45	1 481 799 794 Ft	754 919 436 Ft	315 000 000 Ft	180 000 000 Ft	-79%	-76%

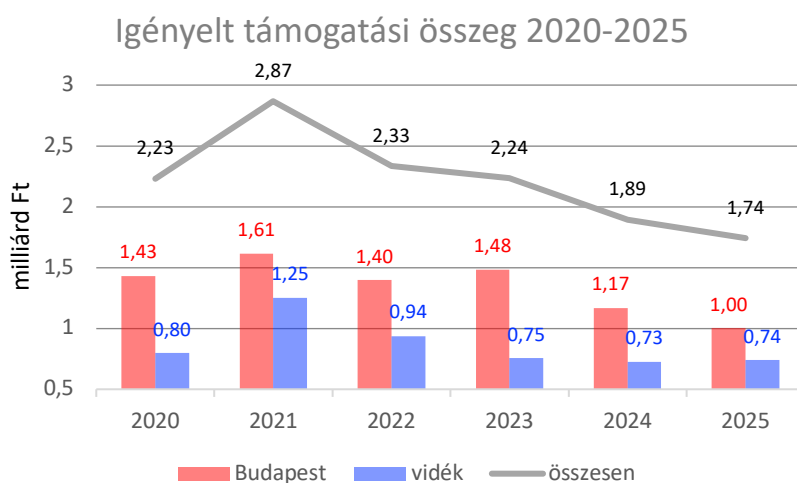
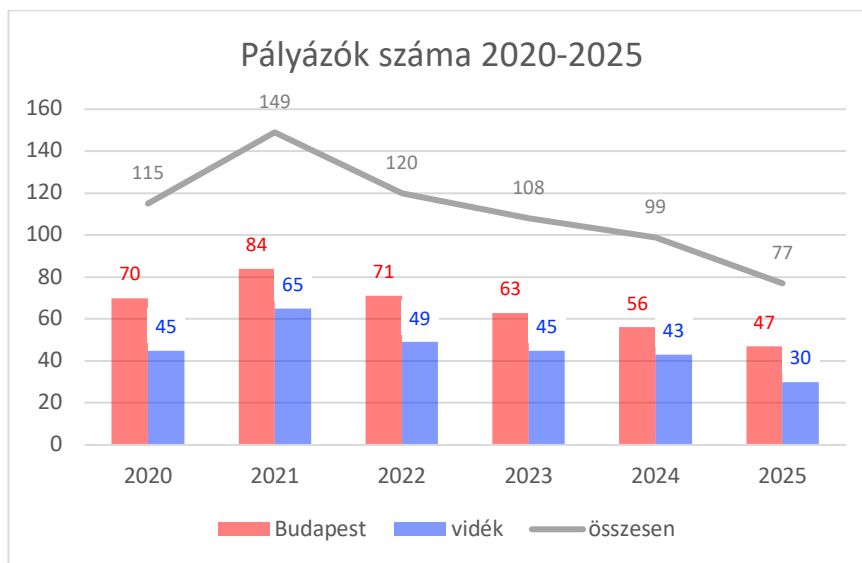
2024	pályázók száma		pályázott összeg		pályázati keret		forrás/igény	
	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék
Színház	32	?	709 283 204 Ft	529 275 237 Ft	150 000 000 Ft	135 000 000 Ft	-79%	-74%
Tánc	15	?	177 123 200 Ft	138 376 536 Ft	85 000 000 Ft	41 000 000 Ft	-52%	-70%
Forgalmazói	9	?	282 646 945 Ft	57 885 000 Ft	80 000 000 Ft	33 000 000 Ft	-72%	-43%
összesen	56	43	1 169 053 349 Ft	725 536 773 Ft	315 000 000 Ft	209 000 000 Ft	-73%	-71%

2025	pályázók száma		pályázott összeg		pályázati keret		forrás/igény	
	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék	Budapest	vidék
Színház	27	?	570 559 346 Ft	527 037 210 Ft	150 000 000 Ft	135 000 000 Ft	-74%	-74%
Tánc	11	?	148 462 043 Ft	144 272 876 Ft	85 000 000 Ft	41 000 000 Ft	-43%	-72%
Forgalmazói	9	?	283 284 056 Ft	68 500 000 Ft	80 000 000 Ft	33 000 000 Ft	-72%	-52%
összesen	47	30	1 002 305 445 Ft	739 810 086 Ft	315 000 000 Ft	209 000 000 Ft	-69%	-72%

A pályázók száma és az igényelt támogatási összegek alakulása

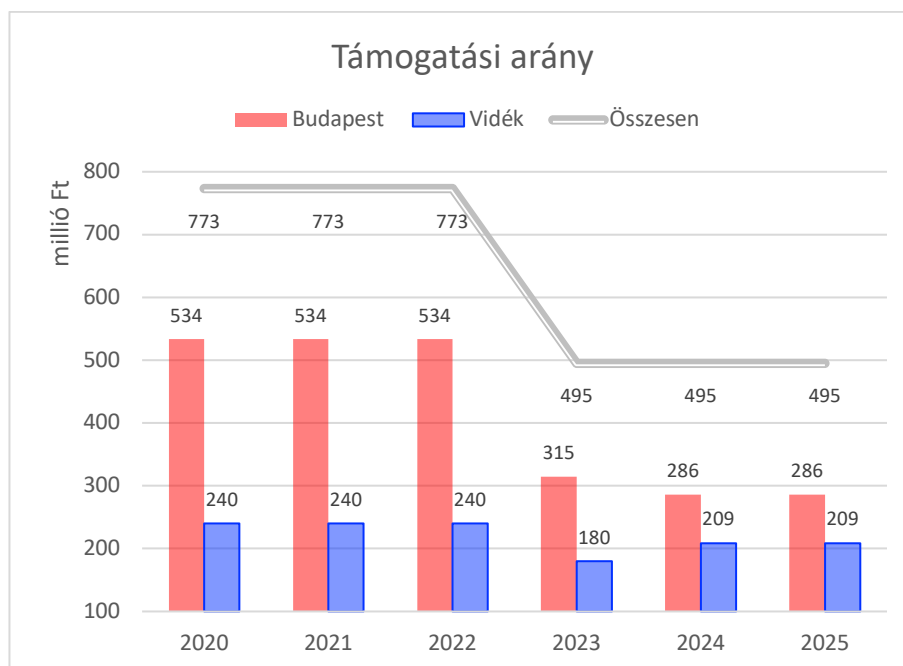
Mind a pályázók száma, mind az igényelt támogatási összeg tekintetében a 2021-es kiugrás a Covid hatásainak tudható be. Ettől eltekintve a Budapest-vidék megosztást követő három évben – kisebb ingadozások mellett – mindkét mutató viszonylag stabilnak tekinthető.

A 2023-as jelentős forráscsökkenés ugyanakkor egyértelműen fordulópontot jelent: ezt követően mind a pályázók száma, mind a támogatási igény tartós visszaesést mutat. Mindez arra enged következtetni, hogy a pályázói aktivitást és a támogatási igények mértékét elsősorban **a rendelkezésre álló források nagysága befolyásolja**, míg a területi alapú forrásmegosztás rendszere önmagában nem bizonyult meghatározó tényezőnek.

A pályázati keret felosztásának alakulása

Év	Budapest	változás	Vidék	változás	Összesen
2020	533 500 000	-	239 800 000	-	773 300 000
2021	533 500 000	0%	239 800 000	0%	773 300 000
2022	533 500 000	0%	239 800 000	0%	773 300 000
2023	315 000 000	-41%	180 000 000	-25%	495 000 000
2024	286 000 000	-9%	209 000 000	16%	495 000 000
2025	286 000 000	0%	209 000 000	0%	495 000 000

A támogatási arányok módosításának hatása (2023–2024)

- 2020 és 2022 között a támogatási források 69%-31%-os megosztása a budapesti és a vidéki szereplők között arányosnak volt tekinthető.
- 2023-ban forráselvonásra került sor, amely Budapestet a vidéki pályázati kerethez viszonyítva 26%-kal nagyobb mértékben érintette.
- 2024-ben további, mintegy 25%-os forrásátcsoportosítás történt a vidéki kuratórium pályázati kerete javára.

A támogatási arányok módosítására vonatkozóan a minisztérium egyik évben sem adott szakmai indokolást.

A KSH adatai szerint az éves infláció 2022-ben 14,5%, 2023-ban 17,6% volt, amely jelentősen növelte a pályázók működési és projektköltségeit.

Következmények

- A forrásmegosztás módosítása **nem biztosított érdemi megoldást** a rendszerszintű forráshiányra.
- A területi bontás **nem kompenzálta** az inflációból fakadó költségnövekedést.
- A változtatások eredményeként **Budapest finanszírozási pozíciója romlott**, míg a vidéki szereplők relatív pozíciója javult.
- A két külön kuratórium létrehozása **megszüntette a pályázatok közvetlen összehasonlíthatóságát**, és **megbontotta az egységes szakmai értékelési szempontrendszer**t.

VII. Az előadó-művészeti szervezetek hatályos minősítése és nyilvántartása

1) Az előadó-művészeti szervezetek minősítése

A hatályos, az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló 2008. évi XCIX. törvény az alábbi kategóriákra osztja fel az előadó-művészeti szervezeteket:

a) Nemzeti előadó-művészeti szervezet

Olyan szervezet, amelynek fenntartója az állam és/vagy önkormányzat, vagy közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány, vagy az állammal kötött közszolgáltatási szerződéssel rendelkezik.

b) Kiemelt előadó-művészeti szervezet

Olyan szervezet, amelynek fenntartója a helyi önkormányzat, vagy közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány, vagy az önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződéssel rendelkezik.

c) Minősítéssel nem rendelkező előadó-művészeti szervezet

Ez utóbbi kategóriába sorolja a törvény valamennyi egyéb előadó-művészeti szervezetet (független színház, produkciós színház, befogadó színház, szabadtéri színház, nemzetiségi színház, bábszínház).

2) Az előadó-művészeti szervezetek nyilvántartása

Az előadó-művészeti szervezetek támogatásának részletes szabályairól szóló 428/2016. (XII. 15.) Kormányrendelet alapján az előadó-művészeti szervezetek az alábbi kategóriákba regisztrálhatnak.

A szervezet művészeti tevékenységének jellege szerint:

1. színház (egy tagozat esetén a tagozat megnevezésével)
2. táncegyüttes (ezen belül) balettegyüttes
3. zenekar
4. énekkar

A szervezet működése szerint:

1. független színház
2. produkciós színház
3. befogadó színház / hangversenyterem
4. szabadtéri színház
5. nemzetiségi színház

3) Adatszolgáltatási hiányosságok és nyilvántartási inkonzisztenciák

A KSH által közzétett legfrissebb adatok alapján a 2024-ben nyilvántartott előadó-művészeti szervezetek közül 56 színházi vagy táncegyüttes – az ezen kategóriában regisztrált szervezetek 14%-a – nem tett eleget a kötelező kulturális statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének. Mivel a regisztrált szervezetek száma 2026-ra nem mutat csökkenést a két évvel korábbihoz képest, **a nyilvántartás regisztrációs adatbázisának frissítése, illetve teljes körű felülvizsgálata** szakmailag indokoltnak tekinthető.

Nyilvántartott előadó-művészeti szervezetek*		
Budapest	207	52%
vidék	188	48%
összesen	395	100%

* Énekkarok és zenekarok nélkül

Forrás: <https://kormanyhivatalok.hu/medianezet/15186>

Adatközlő szervezetek (kulturális statisztika)**		
Budapest	173	51%
vidék	166	49%
összesen	339	100%

** Az anyaszervezetek tagszervezeteit az anyaszervezettel együtt, nem pedig önálló szervezetként vettük számításba.

Forrás: <https://kulturalisstatistika.hu/public>

4) A hatályos pályázati kategóriák

A **minősítéssel nem rendelkező** színház- és táncművészeti előadó-művészeti szervezetek szakmai programjának megvalósítását és működését a Minisztérium évente kiírt **működési pályázatai** támogatják, 2022-ig az alábbi kategóriákba sorolva a pályázó szervezeteket. (A Színház I. és Színház II. kategóriák 2023-ban 'Színházi szervezetek' név alatt összevonásra kerültek a pályázati kiírásban.)

1. kategória: Színház I.

- 1/A alkategória: Állandó játszóhellyel nem rendelkező előadó-művészeti szervezet
- 1/B alkategória: Állandó játszóhellyel rendelkező előadó-művészeti szervezet
- 1/C alkategória: Színházi nevelési előadó-művészeti szervezet

2. kategória: Színház II.

3. kategória: Táncművészet

- 3/A alkategória: Állandó játszóhellyel nem rendelkező előadó-művészeti szervezet
- 3/B alkategória: Állandó játszóhellyel rendelkező előadó-művészeti szervezet

4. kategória: Forgalmazó – Ernyőszervezet

5. kategória: Forgalmazó – Produkciós szervezet

6. kategória: Forgalmazó – Produkciós ház

7. kategória: Forgalmazó – Befogadó színház

A 2023-as módosítást megelőzően a pályázati kiírás az alábbiak szerint tett különbséget a kétfajta színházi működés között:

Színház I. kategória Innovatív és/vagy progresszív kortárs színházi törekvéseket megvalósító színházi szervezetek, amelyek művészi folyamatok létrehozása és közvetítése révén eredeti és eredményes módon járulnak hozzá közösségek megerősödéséhez, tevékenységük egy (vagy több) meghatározott közösség, társadalmi szegmens, földrajzi egység, szakmai kör számára a kulturális érték- és mintateremtés/-közvetítés szempontjából kiemelkedő jelentőségű, és működésükkel a választott célcsoport(ok)nál társadalmi változást idéznek elő.

Színház II kategória tradicionális, széles nézőközönséget megszólítani kívánó színházi szervezet (alkotóműhelyek, produkciós színházi társulatok, állandó játszóhellyel és állandó társulattal rendelkező színház, színházi nevelési társulatok)

5) Minősített szervezetek⁹

1. Nemzeti minősítésű színházművészeti szervezet:

1.1. Állami fenntartású nemzeti színházművészeti szervezet:

- 1.1.1. Budapesti Operettszínház (Budapest)
- 1.1.2. Nemzeti Artista- Előadó- és Cirkuszművészeti Központ Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.3. Magyar Állami Operaház (Budapest)
- 1.1.4. Nemzeti Színház Közhasznú Nonprofit Zrt. (Budapest)
- 1.1.5. Pesti Magyar Színház – Ifjúsági és Családi Színház (Budapest)

1.2. A Magyar Állammal közszolgáltatási szerződést kötött nemzeti színházművészeti szervezet:

- 1.2.1. Csokonai Színház (Debrecen)
- 1.2.2. Győri Nemzeti Színház (Győr)
- 1.2.3. Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft. (Miskolc)
- 1.2.4. Pécsi Nemzeti Színház Nonprofit Kft. (Pécs)
- 1.2.5. Szegedi Nemzeti Színház (Szeged)
- 1.2.6. Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház (Kecskemét)

2. Nemzeti minősítésű táncművészeti szervezet:

2.1. Állami fenntartású nemzeti táncművészeti szervezet:

- 2.1.1. Hagyományok Háza (Magyar Állami Népi Együttes) (Budapest)
- 2.1.2. Nemzeti Táncszínház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 2.1.3. Duna Művészegyüttes Nonprofit Kft. (Budapest)

2.2. A Magyar Állammal közszolgáltatási szerződést kötött nemzeti táncművészeti szervezet:

- 2.2.1. Győri Balett (Győr)
- 2.2.2. Pécsi Balett Nonprofit Kft. (Pécs)

3. Nemzeti minősítésű zeneművészeti szervezet:

3.1. Állami fenntartású nemzeti zeneművészeti szervezet:

- 3.1.1. Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár Nonprofit Kft. (Budapest)
- 3.1.2. Concerto Akadémia Nonprofit Kft. (Budapest)

3.2. A Magyar Állammal közszolgáltatási szerződést kötött nemzeti zeneművészeti szervezet:

- 3.2.1. Győri Filharmonikus Zenekar (Győr)
- 3.2.2. Kodály Filharmónia Debrecen – Kodály Filharmonikusok (Debrecen)
- 3.2.3. Kodály Filharmónia Debrecen – Kodály Kórus (Debrecen)
- 3.2.4. Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítvány (Budapest)
- 3.2.5. Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. (Miskolc)
- 3.2.6. Nyíregyházi Cantemus Kórus (Nyíregyháza)
- 3.2.7. Pannon Filharmonikusok – Pécs Közhasznú Nonprofit Kft. (Pécs)
- 3.2.8. Savaria Szimfonikus Zenekar (Szombathely)
- 3.2.9. Szegedi Szimfonikus Zenekar (Szeged)

4. Nemzeti minősítésű tánc- és zeneművészeti szervezet:

4.1. Állami fenntartású nemzeti tánc- és zeneművészeti szervezet:

⁹ Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200005.emm#ljb19id1b90>

4.1.1. Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft. (Budapest)

1. Kiemelt minősítésű színházművészeti szervezet:

1.1. Önkormányzati fenntartású kiemelt színházművészeti szervezet:

- 1.1.1. Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza (Dunaújváros)
- 1.1.2. Békéscsabai Jókai Színház (Békéscsaba)
- 1.1.3. Békéscsabai Napsugár Bábszínház (Békéscsaba)
- 1.1.4. Budaörsi Latinovits Színház (Budaörs)
- 1.1.5. Budapest Bábszínház Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.6. Ciróka Bábszínház (Kecskemét)
- 1.1.7. Csiky Gergely Színház és Kulturális Központ Közhasznú Nonprofit Kft. (Kaposvár)
- 1.1.8. Gárdonyi Géza Színház (Eger)
- 1.1.9. Griff Bábszínház (Zalaegerszeg)
- 1.1.10. Harlekin Bábszínház (Eger)
- 1.1.11. Hevesi Sándor Színház (Zalaegerszeg)
- 1.1.12. József Attila Színház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.13. Kabóca Bábszínház (Veszprém)
- 1.1.14. Katona József Színház Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.15. *
- 1.1.16. Kolibri Gyermekek- és Ifjúsági Színház Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.17. Kövér Béla Bábszínház (Szeged)
- 1.1.18. Madách Színház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.19. Mesebólt Bábszínház (Szombathely)
- 1.1.20. Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft. (Miskolc)
- 1.1.21. Móricz Zsigmond Színház Nonprofit Kft. (Nyíregyháza)
- 1.1.22. Örkény István Színház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.23. Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft. (Petőfi Színház) (Sopron)
- 1.1.24. Radnóti Miklós Színház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.25. Szolnoki Szigligeti Színház Nonprofit Kft. (Szolnok)
- 1.1.26. Tatabánya Megyei Jogú Város Jászai Mari Színház, Népház (Tatabánya)
- 1.1.27. Thália Színház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.28. Trafó Kortárs Művészetek Háza Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.29. Új Színház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.30. *
- 1.1.31. Vaskakas Bábszínház (Győr)
- 1.1.32. Veszprémi Petőfi Színház (Veszprém)
- 1.1.33. Vígszínház Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.1.34. Vojtina Bábszínház (Debrecen)
- 1.1.35. Vörösmarty Színház (Székesfehérvár)
- 1.1.36. Weöres Sándor Színház Nonprofit Kft. (Szombathely)
- 1.1.37. Zenthe Ferenc Színház Nonprofit Kft. (Salgótarján)

1.2. Önkormányzattal közszolgáltatási szerződést kötött kiemelt színházművészeti szervezet:

- 1.2.1. Bethlen Téri Színház Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.2.2. Bóbita Bábszínház Nonprofit Kft. (Pécs)
- 1.2.3. Budapest Art Center Szolgáltató Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.2.4. Centrál Színház Színházművészeti Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.2.5. Karinthy és Karinthy Kulturális Szolgáltató Nonprofit Kft. (Budapest)
- 1.2.6. Pécsi Harmadik Színház Nonprofit Kft. (Pécs)
- 1.2.7. Turay Ida Színház Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest)

2. Kiemelt minősítésű táncművészeti szervezet:

2.1. Önkormányzattal közszolgáltatási szerződést kötött kiemelt táncművészeti szervezet:

- 2.1.1. Bozsik Yvette Alapítvány (Tápiószéle)
- 2.1.2. Budapest Táncszínházért Alapítvány (Budapest)

- 2.1.3. Előadó- és Alkotóművészetért Alapítvány (Balatonföldvár)
- 2.1.4. Közép-Európa Táncszínház Egyesület (Budapest)
- 2.1.5.*
- 2.1.6. „Kortárs Balettért” Alapítvány (Szeged)
- 2.1.7. Kortárs Táncért és Jelelő Színházért Alapítvány (Kápolnásnyék)

3. Kiemelt minősítésű zeneművészeti szervezet:

3.1. Önkormányzati fenntartású kiemelt zeneművészeti szervezet:

- 3.1.1. Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest)
- 3.1.2.*
- 3.1.3. Szolnoki Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. (Szolnok)
- 3.1.4. Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus (Szolnok)
- 3.1.5.*
- 3.1.6. Alba Regia Szimfonikus Zenekar (Székesfehérvár)

3.2. Önkormányzattal közszolgáltatási szerződést kötött kiemelt zeneművészeti szervezet:

- 3.2.1. Budapesti Vonósok Alapítványa (Budapest)
- 3.2.2. MÁV Szimfonikusok Zenekari Alapítványa (Budapest)
- 3.2.3. Mendelssohn Kamarazenekar Közhasznú Egyesület (Veszprém)
- 3.2.4. Anima Musicae Kamarazenekar Egyesület (Sülysáp)
- 3.2.5. Szent Efrém Közhasznú Alapítvány (Debrecen)
- 3.2.6. Óbudai Danubia Nonprofit Kft. (Pilisszentiván)
- 3.2.7. Szent István Filharmonikusok Nonprofit Kft. (Szarvas)
- 3.2.8. Magyar Élőzene Művészeti Nonprofit Kft. – Duna Szimfonikus Zenekar (Budapest)

Utószó – köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnénk kifejezni köszönetünket mindazoknak, akik hozzájárultak jelen tanulmány elkészültéhez. Őszinte hálával tartozunk valamennyi alkotónak, szakértőnek és együttműködő partnernek, akik szakmai tudásukkal, észrevételeikkel és támogatásukkal segítették munkánkat.

Kiemelt köszönet illeti az alábbi kollégákat, akik idejüket és energiájukat nem kímélve részt vettek az adatgyűjtésben, az elemzési folyamatokban, valamint a kézirat véleményezésében. Értékes hozzájárulásuk nélkül ez a munka nem valósulhatott volna meg ilyen formában.

A szerkesztőbizottság: Hód Adrienn, Kelemen Kristóf, Kopeczny Kata, Rozgonyi-Kulcsár Viktória, Mayer Dániel, Nagy Zoltán, Szabó-Székely Ármin, Szabó Réka, Talló Gergely, Valcz Péter.

Olvasószerkesztő, lektor: Barda Beáta

Köszönetünket fejezzük ki az **INPUT** (*innovatív befogadóterek*) alábbi intézményeinek és munkatársainak a kutatáshoz nyújtott háttér- és tartalmi támogatásért.

Felmérai Roxána, Vég Szilvia (*Jurányi Ház*), Erdődi Katalin (*Trafó*), Erős Balázs, Laboda Kornél (*MU Színház*), Kövécs Luca, Rácz Anikó (*SÍN*), Dobay Janka, Lábán Katalin (*RS 9*), Langár Ákos, Szabó Attila (*Szkéné*), Nádasdi Szandra, Szakács Zsuzsa (*Átrium*), Farkas Róbert (*B32*), Jászberényi Gábor (*Dante*), Gallyas Veronika (*Inspirál Cirkuszközpont*), Formanek István, Dr. Váczi László, Szögi Csaba (*Bethlen Téri Színház*).

Megkülönböztetett köszönettel tartozunk Karácsony Gergely főpolgármesternek a konzultációért és szakmai észrevételeiért.

Külön köszönet illeti a tanulmány elkészültéhez nyújtott érdemi hozzájárulásukért:

Bodor Johanna, Dr. Bor Judit, Fuchs Lívia, Inkei Péter, Gáspár Máté, Litkai Gergely, Nagyné Varga Melinda, Nánay István, Orlai Tibor, Péter Petra, Regős János, Szabó István Szamóca

Végül, de nem utolsósorban, hálásak vagyunk mindazoknak, akik bármilyen módon hozzájárultak e tanulmány megszületéséhez. Köszönet illeti az alábbi alkotókat és szakembereket:

Alessandra Simeoni, Arдай Petra, Balla Richie, Balsai Móni, Bata Rita, Bauer Péter Márton, Bérczes László, Bérczi Zsófia, Birta Márton, Borsos Luca, Böröcz Judit, Bundschuh Vera, Büki Dóra, Ruth Collier, Cuhorka Emese, Csató Kata, Cserepes Gyula, Csikós Klára Lujza, Dányi Viktória, Déri András, Dömötör Luca, Gesztelyi Nagy Csilla, Gleason-Nagy Natália, Farkas Ádám, Farkas D. Gergely, Feuer Yvette, Fodor Orsolya, Gál Eszter, Gálos László, Gleason-Nagy Natália, Goda Gábor, Gold Bea, Göndör László, Grélinger Ágnes, Herczog Noémi, Horváth Csaba, Hudi László, Jobbágy Bernadett, Juhász Kata, Kálmán Ferenc, Kántor Kata, Koltai Judit, Kotormán Ábel, Kovács Brigitta, Lajkó-Balogh Zsuzsanna, Lengyel Edina, Lestyán Attila, Lőrinc Katalin, Martinkovics Máté, Meszlényi-Bodnár Zoltán, Mészáros Máté, Nagy Emese, Nagy Zsuzsi, Nánay Fanni, Oláh Balázs, Piti Vivien, Raubinek Lili, Selmeczi Bea, Simkó Beatrix Trisha, Somló Dávid, Stern Lili, Szakács Zsuzsa, Szász Dániel, Szász Zsófia, Százados László, Szenteczki Zita, Szentesi Csaba, Szeri Viktor, Szilvay Máté, Szirmay-Kalos Léna, Takács Gábor, Takács Ramóna, Thury Zita, Totobé Anita, Török Tímea, Trömböczky Napsugár, Urbanovits Krisztina, Vadas Zsófia Tamara, Varga Brigitta, Varga Viktória, Várnagy Kristóf, Vass Imre, Veres Flóra, Viktor Balázs, Zichy Gabriella, Zsalakovics Anikó